

vergadering **C101**
zittingsjaar 2023-2024

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 9 januari 2024

(Een aantal sprekers namen mogelijk deel via videoconferentie.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het eindrapport van de OVAM en de daaraan gekoppelde beslissing over een statiegeldsysteem – 610 (2023-2024)	3
VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de impact van PFAS-houdend RWZI-effluent op de Oosterweelwerken – 764 (2023-2024)	8
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over asbestverwijdering in jeugdlokalen – 772 (2023-2024)	
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanpak van asbest en asbestrisico's in jeugdlokalen – 822 (2023-2024)	11
VRAAG OM UITLEG van Wim Verheyden aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, en aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de open brief van Sportvisserij Vlaanderen over de onteigening van visvijvers die plaats moeten maken voor natuurontwikkeling – 785 (2023-2024)	18
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de toename van de populatie wasberen in Vlaanderen – 793 (2023-2024)	21
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de wateroverlast in Vlaanderen en de voortgang van de Blue Deal – 800 (2023-2024)	24
Bijlage	27
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het voorstel van de Europese Commissie om de beschermde status van de wolf te verlagen – 804 (2023-2024)	33

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het eindrapport van de OVAM en de daaraan gekoppelde beslissing over een statiegeldsysteem – 610 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Collega's, een hele goede namiddag, welkom in onze commissie. Uiteraard wens ik u allen eerst een fantastisch 2024 toe, met heel veel geluk en ... 'verkiezingsgenot', zou ik zo zeggen. *(Opmerkingen van minister Demir. Gelach)*

Zo, collega's. We hebben een achttal vragen, een zevental vragen, op de agenda staan, waarvan één gekoppelde vraag. We beginnen eerst bij de vraag van collega Schauvliege.

Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Bij dezen ook van mijn kant de beste wensen voor 2024. Ik wens iedereen veel succes in de campagne en uiteraard hopen we dat de democratische partijen het goed doen deze verkiezingen.

Minister, ik heb een vraag over statiegeld. Er was eigenlijk gezegd dat er eind 2023 een beslissing zou worden genomen.

Ik moet misschien nog even de uitgangspunten herhalen. De Vlaamse Regering heeft zich akkoord verklaard om door middel van statiegeld op blikjes en flesjes de overdaad aan zwerfvuil in onze natuur en straten aan te pakken. In 2021 werd niet minder dan 18.171 ton afval geraapt, waardoor de doelstelling van 20 procent minder zwerfvuil ten opzichte van 2015 verre van gehaald werd. En dus zei u zelf dat statiegeld onvermijdelijk is. Dat liet u verstaan in de talkshow 'De tafel van vier' vorig jaar.

Vervolgens werd een proefproject van een jaar georganiseerd om een digitaal alternatief te testen.

We zijn nu een jaar later. Het eindrapport over de impact van de proefprojecten van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) moest tegen 30 november – begin december – worden ingediend en werd hier ook voorgesteld. In de plenaire van 22 november zei u: "Zodra het rapport er is, zal ik ermee naar de regering gaan."

Minister, het eindrapport is er, het werd hier al voorgesteld in deze commissie. Mijn vraag is dan ook heel simpel: welke beslissing zult u voorleggen aan de Vlaamse Regering?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel, mevrouw Schauvliege. Om uw vraag wat te kaderen, ga ik kort in op de conclusies die kunnen worden getrokken uit de pilootprojecten die het voorbije jaar gelopen hebben.

Eén, op technisch en technologisch vlak konden we concluderen dat het digitale systeem werkbaar is. Twee, ook de privacy kon worden gegarandeerd tijdens de projecten. Drie, er werd weinig fraude vastgesteld, maar we zagen wel dat het systeem zoals voorgesteld niet volledig waterdicht was, vandaar ook de aanbevelingen van de stuurgroep om daar verder naar te kijken. Vier, de twee onderdelen die op basis van de proefprojecten het moeilijkst te beoordelen waren, zijn de toegankelijkheid en de effectiviteit. We hebben wel gezien dat de

participatiegraad toeneemt naarmate dat de projecten liepen in de tijd, wat kan wijzen op een adoptie van het systeem. Vijf, de meerderheid van de gebruikers was ook tevreden over het systeem. Zes, op het vlak van effectiviteit zien we in de pilootprojecten een absolute daling van het zwerfvuil tegenover de nulmetingen. Maar die impact moeten we koppelen aan het project als geheel, en niet alleen aan het statiegeldsysteem op zich, dus het blijft wel moeilijk om eenduidig een impact op zwerfvuil in te schatten bij projecten die minder dan een jaar lopen.

Wat ik nu vervolgens ga doen, is naar de regering gaan. U weet, in Wallonië waren ze ook met een en ander bezig. Dat heb ik ook altijd hier in de commissie gezegd: sta mij toe dat we dat gaan doen eenmaal we de resultaten van de studie in Wallonië ook hebben. Zoals hier in de commissie vaak besproken, loopt er, complementair aan de piloten in Vlaanderen, in Wallonië een vergelijkende studie, die de verschillende systemen met elkaar vergelijkt. Die studie is nog niet afgerond, maar wel bijna, zegt men mij. Volgende week vindt hierover ook een volgende stuurgroep plaats. Jullie hebben mij ook altijd gevraagd om de resultaten van die studie mee in overweging te nemen, dus ik ga dat doen. Het is blijkbaar nog een kwestie van een aantal dagen of weken, dus dat gaat niet lang meer duren. Want zoals ook eerder gezegd, ik denk dat we het systeem het best gelijklopend invoeren, met hetzelfde systeem als in de andere gewesten. Dus ik zou op dat element ook nog willen wachten, maar dat zal niet lang meer zijn, het is een kwestie van een aantal dagen of weken. Vervolgens kunnen we de discussie aanvatten in de regering, zodat daar inderdaad een beslissing over kan worden genomen.

Een bijkomend element – en ik denk dat het wel belangrijk is dat jullie dat goed weten – is dat er de voorbije maanden een sterke evolutie was in de nieuwe Europese Verpakkingsverordening. Deze bevat ook bepalingen over statiegeld en gaat nu richting de fase van de triloog. Vlaanderen en België als geheel zullen zich uiteraard moeten schikken naar deze verordening. De bepalingen rond statiegeld zijn de laatste weken en maanden nog 'vullenbak' onderhevig aan veranderingen. Ook dat element, dat binnen de Europese verpakkingsverordening afgesproken zal worden, zullen we dus meenemen, alsook hopelijk zo snel mogelijk die andere elementen, de studie in Wallonië en de studie die we hier hebben gedaan, om voor een systeem te kunnen kiezen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, sta me toch nog even toe om die studie van de OVAM erbij te nemen, want er waren toch een aantal serieuze bedenkingen.

Ten eerste, op het vlak van effectiviteit, was er geen bewezen impact op de vermindering van het zwerfvuil. Dat is een van de belangrijkste doelstellingen om statiegeld in te voeren. Die pilootprojecten hebben dat niet kunnen aantonen. Er was geen zicht op niet-gebruikers, die misschien ook problemen kenden en daardoor niet deelnemen. Er is geen bewezen technologie beschikbaar om unieke codes op 4,3 miljard verpakkingen tegen 2025 te printen. De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) is een absolute tegenstander. Op het vlak van toegankelijkheid zijn er, zelfs in een afgeschermd omgeving als Bobbejaanland, problemen met het netwerk vastgesteld. Er was geen oplossing voor mensen met een lage digitale geletterdheid en voor mensen zonder zichtrekening, zoals toeristen en daklozen.

Op het vlak van privacy ben ik hier eigenlijk de criteria aan het opsommen die in de conceptnota stonden en waaraan het project getoetst zou worden. In Wenduine wil 13 procent van de gebruikers het systeem niet gebruiken vanwege

bezorgdheden in verband met privacy. Bijna een op de vier deelnemers in Bobbejaanland hebben hun standaard geolocatie uitgezet. Er zijn dus wel degelijk een aantal drempels vastgesteld. Ook op het vlak van fraude werden een aantal toch wel zwaarwichtige elementen vastgesteld.

Als je de studie grondig doorneemt, kun je toch wel een aantal grondige bedenkingen afleiden uit die pilootprojecten.

Minister, uit uw antwoord begrijp ik dat er nog niet echt een keuze gemaakt is en dat u wacht op het overleg met Wallonië en op de Europese verordening. In de conceptnota is heel duidelijk gezegd dat het statiegeldsysteem tegen 2025 ingevoerd zou moeten worden, en dat er tegen eind 2023 een beslissing genomen zou moeten worden. Ik hoor u nu zeggen dat we nog gaan overleggen en afwachten. Ik kan dat zelfs begrijpen, want ook wij zijn voor één systeem over heel België.

Mijn vraag is: wat is dan wel de concrete timing? En als die beslissing uitgesteld wordt, is het dan überhaupt nog mogelijk om tegen 2025 statiegeld in te voeren? Wij dringen er echt op aan om dat wel te doen. Ik wil nogmaals herhalen dat deze pilootprojecten voor ons helemaal niet nodig waren, want er is in Europa een duidelijke, goede werkwijze voor statiegeld, namelijk het klassieke statiegeldsysteem. Al het getreuzel dat nu bezig is, is voor ons dus helemaal niet nodig. Mijn vraag is heel concreet. Wanneer verwacht u dan wel een beslissing? En zal dat de timing van 2025 in het gedrang brengen?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ook aan allen de beste wensen voor het nieuwe jaar, en een goede gezondheid, want ik denk dat dat ook de beste wens is die voor iedereen geldt.

Minister, in verband met het statiegeld: dat was oorspronkelijk voor het sluikstorten en het zwerfafval. We moeten geen statiegeld invoeren om het statiegeld. We hebben in de proefprojecten gezien dat de resultaten allemaal niet zo denderend waren. Zoals u aangeeft: het is nog maar de vraag of één proefproject, of een korte periode van proefproject, representatief is.

Of het alleen in Vlaanderen of in de rest van België moet gebeuren? Er zijn ook andere systemen die we hebben om selectief afval op te vangen en te recycleren. Dat doen de andere gewesten niet op dezelfde manier als Vlaanderen. Daarom is de vraag of dat met het statiegeld ook op dezelfde manier moet zijn, als we niet overeenkomen. Als we wel zouden overeenkomen, is het natuurlijk logisch dat we het ook op een Belgische manier zouden kunnen organiseren. Maar nogmaals, statiegeld invoeren alleen om het in te voeren, is geen goede oplossing, denk ik.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Dank u wel, collega, voor de vraag en ook voor het antwoord, minister.

We zijn nu inderdaad begin 2024 en de beslissing is nog niet genomen. Ik had dat ook een beetje gedacht: er is inderdaad veel tijd verloren en getreuzeld. De regering ging – ten laatste – voor eind 2023 een beslissing nemen. Dat is niet gebeurd. En dat speelt in het voordeel van de machtige lobby die erachter zit, zoals wij al een paar keer hebben aangehaald. Iedere dag dat het langer duurt, is dat in het voordeel van de verpakkinglobby. Zij pakken de winst en de belastingbetaler betaalt. Die vertragingstechnieken die de Vlaamse Regering, met welke redenen dan ook doet, zijn steeds maar in het voordeel van die verpakkinglobby. Dat is niet oké en onze natuur is daar het grootste slachtoffer van.

Het uitblijven van een degelijk statiegeldsysteem is nefast voor onze stranden, wat we elke zomer – en zelfs in de winter – zien. Kijk maar naar onze autostrades en noem maar op. De microplastics in babymelk, dieren die stikken in blik en die verwond raken ... Het kost ons vooral ook een kapitaal. En het is niet de vervuiler die betaalt, maar wel de belastingbetaler, want het zijn de lokale besturen die ervoor opdraaien. Dat zijn enorme kosten. Dat is een vaststelling die mij enorm stoort: de verpakkingindustrie en -lobby halen weer hun gram, want we zijn nu al 2024 en eigenlijk staan we nog geen stap verder. In Europa zijn er inderdaad goed werkende systemen. We hebben een jaar een proefproject gedaan en eigenlijk zijn we begin 2024 en staan we nog nergens.

Vandaar mijn concrete vraag, minister. De OVAM en uw kabinet zijn de actoren binnen de Interregionale Verpakkingscmissie (IVC) die moet beslissen over de erkenning van Fost Plus. Dat is ook een beslissing die inderdaad door de drie regio's wordt genomen. Dat ging ook vorig jaar gebeuren, maar dat is niet gebeurd, zoals u dat zelf hebt gezegd. Die beslissing is uitgesteld. Mijn vraag is wanneer die beslissing wel zal worden genomen.

En dan mijn tweede vraag, minister: bent u dan niet teleurgesteld dat u, als bevoegd minister binnen deze Vlaamse Regering, ook in dit dossier wellicht niet meer het verschil zult kunnen maken in deze legislatuur? Het wordt wellicht doorgeschoven naar de volgende legislatuur. Ik vind dit persoonlijk alweer een gemiste kans, ten koste van de natuur, de gezondheid, maar vooral ook van onze levenskwaliteit. En vooral, dit is in het voordeel van de lobby en de verpakkingindustrie. Dat vind ik als persoon die daar heel hard mee inzet, niet correct, maar het is een kroniek van een aangekondigde mislukking; het ging in 2023 zijn, we zijn 2024 en wellicht wordt het weer een stuk op de lange baan geschoven.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Collega, dank u wel voor de vraagstelling. Minister, we kunnen het u moeilijk kwalijk nemen dat de studie in Wallonië vertraging heeft opgelopen. Het is echter heel logisch dat u de beslissing wilt stoelen op de resultaten van dat onderzoek. Daarnaast lijkt het mij ook logisch dat u wilt afstemmen op de inkanteling in de Europese verordening, waar nu eindelijk vaart in komt. Tegelijkertijd begrijp ik ook dat dat onze Vlaamse timing in het gedrang brengt.

Voor al die Europese verordening zal de timing beïnvloeden, dat lijkt mij logisch. De collega vroeg daar ook al naar. Maar zal dat ook de organisatie en de impact verder beïnvloeden? Hebt u daar momenteel al zicht op? Alvast bedankt.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ook mijn fractie had, net als alle collega's, het liefst gehad dat er eind vorig jaar een beslissing werd genomen. We hebben hier een heel interessante hoorzitting gehad. Er werd toen inderdaad aangekondigd dat de nodige zaken snel zouden worden aangeleverd. Het heeft allemaal wat vertraging opgelopen. Daar kunt u natuurlijk niets aan doen, maar we hopen dat er snel een goed doordachte, weloverwogen beslissing wordt genomen.

We hebben heel duidelijk gezien dat het digitale systeem goed heeft gefunctioneerd, maar dat er nog bijschaving nodig is. We kijken uit naar wat de beslissing daarover zal zijn en het benieuwt ons uiteraard ook ten eerste wat u zelf hebt geconcludeerd na het lezen van dat rapport.

Er werd verder door sommigen geopperd dat de timing van 2025 voor de implementatie van een digitaal of zelfs een klassiek systeem wel heel krap wordt.

Minister, acht u 2025 nog haalbaar? Ik kijk dan ook naar de wettelijkheid in dezen, waarnaar ook collega Perdaens verwees.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik ga in op een aantal zaken.

Collega Vandenberghe alludeerde even op de lobby. Ik stel vast dat de lobby er aan twee kanten is: zowel voor het klassieke als het digitale systeem draait de lobby overuren. Dat is een vaststelling. Dat betekent echter niet dat we ons moeten laten opjagen of dat de termijn in de ene of de andere richting zit. Ik vind het belangrijk om elke dag een verschil te maken, collega Vandenberghe. Ik heb dat als minister elke dag in elk van mijn dossiers proberen te doen, ook in dit dossier. Ik had natuurlijk het liefst eind vorig jaar, twee weken geleden, een beslissing genomen. Het lijkt mij logisch, tenzij jullie zeggen dat we niet op Wallonië moeten wachten en onze gang al mogen gaan. Ja, neen. Als dat het antwoord is, zeg het dan maar, maar het lijkt mij niet meer dan normaal dat ik even wacht op de studie uit Wallonië. Want stel dat we voor een systeem kiezen en dat een paar weken later uit de studie blijkt dat we toch misschien beter hadden gewacht ...

We hebben onze pilootprojecten uitgetest. Op het gebied van productiviteit is er inderdaad nog een en ander te doen, net als rond fraudegevoeligheid, want anders zou de stuurgroep geen aanbeveling hebben gedaan. Ook zou ik nog eens willen samenzitten met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. Uiteindelijk zijn het immers ook de lokale besturen die het grotendeels mee zullen moeten ondersteunen. Het is dus belangrijk dat er een systeem komt waarbij ze zich oké voelen.

Ik ben nog altijd van plan om het in 2025 te laten invoeren. Als u vraagt naar een timing, zeg ik: liefst zo snel mogelijk. Dat hangt af van de studie van de collega's in Wallonië, maar dat zou niet meer zo lang duren. Gelieve nog een week of twee geduld te hebben.

Ik heb begrepen dat er komende donderdag een vergadering plaatsvindt van de Interregionale Verpakkingscommissie, waarbij de erkenning van Fost Plus aan bod zal komen.

Qua datum hebben we 2025 vooropgesteld. Ik weet niet welke datum de Europese verordening voorziet. Wie weet zijn we veel sneller dan Europa. Waarschijnlijk zal dat ook zo zijn. Dat denk ik althans. Ik zal mij in dezen niet laten opjagen. We moeten voor een systeem kiezen dat goed is, dat in de praktijk werkt en effectief iets doet aan zwerfvuil, zonder dat er al te veel drempels bij komen voor de mensen.

Uiteraard zal die beslissing worden genomen in de schoot van de regering. Ik, als minister, zal de verschillende systemen, de voor- en nadelen en de bevindingen over het digitale statiegeld bekijken, samen met Wallonië. De heer Pieters zegt dat we niet moeten overeenkomen, maar goed nabuurschap lijkt mij altijd goed, of dat nu met Nederland of Wallonië is. Die blauwe zak is ook Belgisch geregeld, met de Waalse vrienden.

Persoonlijk vind ik het in dit geval wel belangrijk dat we voor een systeem kiezen dat in beide delen van het land kan worden gebruikt.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, het systeem dat goed werkt, dat heeft aangetoond dat het het zwerfvuil op het terrein effectief vermindert en dat zijn

diensten heeft bewezen, kennen we. Alle ons omringende landen gebruiken dat. Dat is het klassieke statiegeldsysteem.

U zegt dat u wilt wachten op Wallonië. Het is een van de eerste keren dat ik iemand van de N-VA hoor vertellen te willen wachten op Wallonië. Maar goed, op zich kan ik u daar nog in volgen. Heel binnenkort worden de resultaten daarvan bekendgemaakt. Maar ik hoor u ook zeggen dat u ook nog even zult wachten op de resultaten van de trilogie, et cetera. Eigenlijk hoor ik niets anders dan getreuzel en uitstel van de discussie en de beslissing. Ik kijk alleen maar naar de aanbevelingen van de OVAM en die geven aan dat er minstens een half jaar nodig is om een implementatieplan op te stellen, laat staan om het uit te rollen.

Minister, ik roep u dan ook nogmaals op om asap die beslissing te nemen, zodat er tegen 2025 een statiegeldsysteem operationeel is. Net als collega Vandenberghe vrees ik immers dat dit steeds weer wordt uitgesteld om geen beslissing meer te moeten nemen tijdens deze legislatuur. Niemand wordt daar beter van, niet de hoeveelheid zwerfvuil in onze natuur en ook zeker niet de Vlaming die elke dag die zwerfvuilhoeveelheden moet zien en eigenlijk niets liever wil dan een statiegeldsysteem.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de impact van PFAS-houdend RWZI-effluent op de Oosterweelwerken – 764 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, op haar website waarschuwt Aquafin voor de gevaren van PFAS in het niet-gezuiverd afvalwater dat in haar rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) binnenkomt. Om die reden is deze onderneming vragende partij voor meer en grondiger onderzoek naar mogelijke manieren om PFAS uit afvalwater te zuiveren zodat deze stoffen niet verder via RWZI-effluent in het leefmilieu worden verspreid.

Terwijl de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) in Vlaanderen alles in het werk stelt om de Vlaamse bodems van PFAS te ontdoen, lijkt het op dit ogenblik wel dweilen met de kraan open als diezelfde bodems via met PFAS-verontreinigd effluent opnieuw vervuild dreigen te worden met deze stoffen.

In het bijzonder wat betreft de Oosterweelwerken bestaat achter de schermen bijvoorbeeld blijkbaar de vrees dat de in het kader van deze werken gesaneerde werfzones op termijn opnieuw met PFAS vervuild dreigen te geraken ingevolge met PFAS verontreinigd effluent uit onder meer de grote installatie in Deurne Noord.

Het staat nu echter reeds vast dat de zuivering van met PFAS verontreinigd effluent aan de installatiebeheerder handenvol geld zal kosten, waarbij op dit ogenblik de technologische zuiveringsmogelijkheden beperkt zijn.

Op welke wijze anticipeert u, als Vlaams minister van Omgeving, op dit ogenblik op enerzijds deze waarschuwing en vraag van Aquafin, en anderzijds de bezorgdheden inzake de impact van PFAS-houdend effluent op de Oosterweelwerken?

Zult u in extra financiële ondersteuning voor Aquafin voorzien om een maximale PFAS-zuivering in haar installaties mogelijk te maken, en op die manier te

vermijden dat deze zware zuiveringskosten worden verrekend in de drinkwater- en waterzuiveringsfactuur van de gewone Vlaming?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Collega Pieters, wij zijn inderdaad op de hoogte van deze problematiek en ook hier is er weer een wetenschappelijke onzekerheid die natuurlijk een risico vormt voor beleidsmakers.

Ter hoogte van het Lobroekdok is de verontreiniging met PFAS in de waterbodem door middel van een beschrijvend bodemonderzoek onderzocht. Op basis van dit onderzoek heeft de OVAM geoordeeld dat er een bodemsaneringsproject dient te worden opgesteld. Tijdens de geplande infrastructuurwerken zal ook rekening worden gehouden met de aanwezige PFAS-verontreiniging.

De verspreiding van PFAS in het water is complex. U weet het of niet, maar reeds bij het aankomen van de Schelde in Vlaanderen is de milieukwaliteitsnorm PFAS overschreden. Men zit daar dus al met een PFAS-verontreiniging uit een ander land.

De PFAS-opdrachthouder stelde reeds dat rioolwaterzuiveringsinstallaties of RWZI's een verspreidingsbron kunnen zijn. Evident dient dit te worden vermeden. Daarom zijn we sinds 2021 gestart met een inventarisatie in Vlaanderen waarbij wordt nagegaan wat, ten eerste, de grootteorde is van de PFAS-concentraties, of er, ten tweede, grote variaties zijn terug te vinden tussen RWZI's en binnen de resultaten van een installatie en, ten derde, welk type PFAS er wordt teruggevonden in de verschillende deelstromen van het proces.

Om de meest geschikte techniek voor de verwijdering of destructie van PFAS uit afvalwater te bepalen, voert Aquafin verkennende labotesten, piloottesten uit met enkele technieken. Op basis van deze resultaten zal in de loop van 2024 de toepasbaarheid en haalbaarheid van verschillende technologieën geëvalueerd worden.

De problematiek is trouwens breder dan enkel de rioolwaterzuiveringsinstallaties. In het goedgekeurde PFAS-actieplan en in de ontwerpconceptnota zeer zorgwekkende stoffen (ZZS'en) heb ik verschillende acties voorzien om de kennishiaten die er zijn, op te vullen, via onder andere studies inzake beste beschikbare technieken voor PFAS-verwijdering in afvalwaterzuivering, bijkomende normering en ook de ontwikkeling van nieuwe meetmethoden voor identificatie en kwantificatie van diverse PFAS.

In het compendium Water worden stelselmatig nieuwe en geactualiseerde meetmethoden voorzien met betrekking tot PFAS. Onlangs werd ook de ontwerp-BBT-studie (best beschikbare technieken) voor de zuivering van met PFAS belast bedrijfsafvalwater en bemalingswater gepubliceerd. In deze sectoroverschrijdende BBT-studie wordt de focus gelegd op de inventarisatie en evaluatie van waterbehandelingstechnieken die toegepast of onderzocht worden voor de zuivering van met PFAS vervuild bedrijfsafvalwater en bemalingswater.

Op uw tweede vraag kunnen wij nog geen alomvattend antwoord op geven, omdat we eerst zicht moeten hebben op de gehele problematiek. Pas bij dat volledig beeld – en daar zijn we dus mee bezig – kan ook de kostprijs geraamd worden en kunnen ook mogelijke acties rond financiering bekeken worden.

Ik ben ook voorstander van een aanpak aan de bron. Daarom heb ik de Europese Commissie opgeroepen om werk te maken van een waardig bronbeleid, een uitgebreide productverantwoordelijkheid en ook een versnelde uitfasering van

PFAS op Europees niveau. Intra-Belgisch hebben we ook de oprichting van een PFAS-fonds geagendeerd, om alles zo veel mogelijk bij de PFAS-producenten en PFAS-verwerkers te leggen. Die werkzaamheden zijn gaande.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Dank u voor het antwoord, minister. Alleen, u hebt voornamelijk geantwoord over waar het vandaan kwam en waar eventueel de centen vandaan moeten komen en dat u het aan de bron wilt aanpakken. Maar wat vaststaat, is dat het in het grondwater zit. Ik heb nu hier het voorbeeld aangekaart van Oosterweel, maar er is – zoals u weet – op verschillende plaatsen in Vlaanderen PFAS gevonden, op plekken van bijvoorbeeld brandweerkazernes en andere bedrijven. Met andere woorden, ook op andere plaatsen waar drinkwater wordt omhooggehaald, hebben we een probleem, mogelijk een probleem, met PFAS-vervuiling.

U geeft ook aan dat er verschillende soorten PFAS zijn, en dat klopt inderdaad. We moeten garanderen dat we alles uit het drinkwater kunnen filteren. Daar ligt natuurlijk het probleem. Als wij het drinkwater blijven gebruiken, waarbij er toch een beperkte PFAS-vervuiling aanwezig is, dan drinken wij natuurlijk allemaal dat goedje. Ik weet niet in welke mate bijvoorbeeld het Albertkanaal gecontroleerd is op PFAS-vervuiling, maar de helft van Vlaanderen drinkt wel water uit het Albertkanaal. U weet ook wel dat er bij de zuivering van drinkwater op heel veel stoffen wordt gecontroleerd, maar op nog meer stoffen wordt er niet gecontroleerd. Dus in welke mate gaat u op dat vlak actie ondernemen, zodat wij hier in Vlaanderen gezond drinkwater gebruiken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel, collega Pieters. Ik kan u meedelen – en ik denk dat iedereen dat ook wel zal beamen – dat onze drinkwaternorm voor PFAS redelijk streng is. Ik denk dat u dat toch hopelijk beseft.

U verwijst naar grondwater. Nu, drinkwater is van goede kwaliteit en wordt ook grondig gecontroleerd. Het zit ook onder de EU-norm, overal in Vlaanderen, dus we zitten daar op. Ik kan u alleen maar meegeven dat de norm die wij hanteren rond PFAS binnen Europa zelfs al een van de strengste is.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Dank u, minister, voor uw tweede antwoord. Ik ben ervan overtuigd dat wij een zeer goede kwaliteit van drinkwater hebben en dat we misschien de beste zijn in Europa, of toch een van de beste. Maar ik denk toch dat de gezondheid van onze bevolking voorgaat op al de rest. We moeten garanderen dat het drinkwater dat we bij de mensen uit de kraan laten komen, ook aan alle voorwaarden voldoet in verband – of in functie van – PFAS. Dus nogmaals, toch wel enige urgentie gewenst om daar een zekerheid over te geven, dat het welzijn van onze bevolking daar niet de dupe van wordt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over asbestverwijdering in jeugdlokalen – 772 (2023-2024)

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanpak van asbest en asbestrisico's in jeugdlokalen – 822 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Voorzitter, collega's, minister, ook mijn beste wensen voor 2024. Ondertussen zijn de werkzaamheden weer volop aan de gang en zullen we ook de komende maanden hier nog duchtig werk moeten verzetten in dit parlement en in de regering.

Asbestverwijdering in jeugdlokalen is een thema dat we hier al meermaals hebben besproken. Ook collega Danen heeft hier in het verleden al heel wat vragen over gesteld. Hoe krijgen we Vlaanderen zo snel mogelijk asbestveilig? Er zijn wat bijstellingen, en de uitrol van het plan om Vlaanderen tegen 2040 asbestveilig te maken loopt op volle toeren. Toch wil ik graag even de aandacht vestigen op de jeugdlokalen.

De Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) heeft een uitgebreid programma ter ondersteuning van asbestverwijdering bij bepaalde doelgroepen: ten eerste, bij particulieren; ten tweede, bij scholen, waarbij de OVAM een tussenkomst voorziet van 50 procent voor maatregelen om een asbestveilige toestand te verkrijgen; ten derde, bij zorgvoorzieningen, waarbij voorzieningen die zorg verlenen aan kinderen en jongvolwassenen een ondersteuningspercentage van 50 procent krijgen en andere zorgvoorzieningen een ondersteuningspercentage van 35 procent; ten vierde, bedrijven; ten vijfde, land- en tuinbouwers; ten zesde, lokale besturen; ten zevende, lokaal erkende jeugdverenigingen; ten achtste, particulieren, verenigingen van mede-eigenaars, bedrijven en lokale besturen die dakisolatie of muurisolatie plaatsen.

Ook voor lokaal erkende jeugdverenigingen geldt dus een programma ter ondersteuning van asbestverwijdering, zij het onrechtstreeks, namelijk via het lokaal bestuur dat een asbestafbouwproject opzet. De financiering gebeurt op basis van de artikelen 33, 1°, en 34 van het ministerieel besluit van 15 maart 2023 tot vaststelling van nadere regels voor de subsidiëring van lokale besturen voor het afval- en materialenbeheer en tot opheffing van het ministerieel besluit van 12 oktober 2017 houdende vaststelling van bepaalde werken, leveringen en diensten die in het Vlaamse Gewest door of op initiatief van lokale besturen worden uitgevoerd – geweldig toch, die titels.

De bepalingen luiden als volgt. Ik citeer: "Lokale asbestprojecten voor bronophaling van asbestcementen buitenschil van (...) gebouwen die lokaal erkende jeugdverenigingen huisvesten komen in aanmerking voor subsidiëring van de kosten voor de asbestveilige inzameling, afvoer en verwerking van het opgehaalde asbestcement ten bedrage van, ten eerste, met zakrecipiënten, maximum 350 euro per ton en, ten tweede, met de inzet van containers voor locaties waar een efficiënte en asbestveilige inzameling met zakrecipiënten niet mogelijk is, maximum 220 euro per ton. (...) Het subsidiepercentage voor de projectkosten, vermeld in artikel 33, 1°, bedraagt 90 %".

Minister, mijn vragen zijn ingegeven door de bezorgdheid op welke manier we ervoor kunnen zorgen dat jeugdlokalen zo snel mogelijk asbestveilig of asbestvrij kunnen worden gemaakt. Daarbij is de nodige ondersteuning belangrijk, aangezien de jeugdverenigingen, zoals u ongetwijfeld wel weet, gerund, uitgebaat en georganiseerd worden door en voor jongeren, en dat met minimale middelen.

Minister, klopt het dat de betoelaging afhangt van de medewerking van de stad of de gemeente? Zo ja, betreft het dan geen ongelijke behandeling van gelijkaardige jeugdverenigingen in gelijkaardige omstandigheden?

Klopt het dat de overige kosten ten laste blijven van de lokaal erkende jeugdverenigingen en, zo ja, zijn dergelijke jeugdverenigingen in staat de in het geding zijnde bedragen op tafel te leggen?

Dreigen, op grond van beide vorige vaststellingen, eventuele acute ongezonde of onveilige situaties niet te blijven aanslepen, bij gebrek aan middelen, met de mogelijke sluiting van en een gebrek aan lokalen tot gevolg? De bezorgdheid hierbij is dat de jeugdverenigingen hun eigen stek moeten hebben om hun werking te kunnen uitbouwen.

Het gaat om zowel relance- als reguliere begrotingsmiddelen die aan de OVAM ter beschikking worden gesteld, onder andere vanuit het Fonds voor Preventie en Sanering inzake Leefmilieu en Natuur (Minafonds). Zo voorziet artikel 100, § 2, 5°, van het ontwerp van decreet houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2024 dat de Vlaamse Regering wordt gemachtigd om ten laste van de begroting van de OVAM inzake het asbest-afbouwbeleid aan natuurlijke personen, rechtspersonen en overheden ter ondersteuning subsidies toe te kennen voor de inventarisatie, de ontmanteling, het transport of de verwerking van asbesthoudende materialen. Laten deze rechtsgrond en deze begrotingsmiddelen toe om, desgevallend ook los van de lokale besturen, lokaal of bovenlokaal erkende jeugdverenigingen rechtstreeks of onrechtstreeks financieel tegemoet te komen, niet alleen bij de bronophaling, maar ook bij de verwijderingswerken? En bent u dan ook effectief bereid om deze beide uitbreidingen van de steunmaatregel in overweging te nemen?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Regelmatig stelde ik u hier, net zoals een aantal collega's, vragen over de asbestproblematiek en hoe die aan te pakken. Dat is belangrijk, omdat we in Vlaanderen in de trieste wereldtop staan op het vlak van asbestgebruik en asbestslachtoffers. We weten allemaal dat er nogal wat asbest zit in heel wat van onze gebouwen – scholen, voorzieningen, maar ook jeugdlokalen. Er zijn maar weinig regio's in de wereld waar vandaag meer dodelijke slachtoffers vallen dan in Vlaanderen. Dat is triest om vast te stellen, vooral omdat die teller blijft aantikken. We moeten bijgevolg alles op alles zetten om toekomstige slachtoffers te vermijden.

Vandaar ook mijn vraag, specifiek naar de jeugdsector toe. Enige tijd geleden klaagde ik aan, ook in deze commissie, dat de jeugdsector op dit vlak een vergeten sector is, in tegenstelling tot landbouw, onderwijs of zorg. In die laatste twee sectoren zijn er naast plannen ook middelen om asbestrisico's te lijf te gaan, zoals collega Rombouts ook aanhaalde. Daar wordt 50 procent van de asbestverwijdering betoelaagd.

U beaamde, toen ik die vraag stelde, dat de jeugdsector een vergeten sector vormt en zei in het antwoord ook dat u daar werk van zou maken. U zei toen letterlijk: "U hebt een punt dat de situatie in jeugdverblijven en kamphuizen te vergelijken is met scholen. Ik deel uw mening dat, omdat het vaak gaat over jongeren en kinderen, we de lijn moeten doortrekken. Sta me toe dat ik met de

administratie bekijk onder welke vorm we het zullen doen. Ik vind het een welgekomen en goede suggestie van u. Ik ga ermee aan de slag.”

Dat hebt u ook gedaan. Via contacten in de sector wist ik ook wel dat er iets aan zat te komen. Maar goed ook, want asbesttoepassingen zijn wijdverspreid – dus ook in de jeugdlokalensector. Uit het jeugdlokalenonderzoek dat recent heeft plaatsgevonden en waar collega Rombouts ook wat vragen rond heeft gesteld, weten we ook dat de asbestproblematiek er maar weinig leefde. Er waren wel wat oprispingen rond, maar het leefde niet echt, terwijl we toch wel weten dat heel wat jeugdlokalen met die problematiek zitten. Er moest dus wel iets gebeuren.

Tijdens de laatste ministerraad van 2023 stond de asbestproblematiek in jeugdlokalen ook op de agenda. Hierover communiceerde u in de media, waarbij u aangaf dat de asbestproblematiek daar te gefragmenteerd wordt aangepakt. U zei toen: “Bij de jeugdlokalen ligt het aan de eigenaars, meestal lokale besturen, of ze iets doen met dat asbest.” Dat zei u toen in Het Belang van Limburg. En verder zei u nog: “Daar willen we verandering in brengen door de OVAM structureel asbestattesten te laten opstellen en met de eigenaars de verwijdering te organiseren. Dan hangen we niet langer af van de goodwill van de eigenaars en lokale besturen.”

Ik heb hierbij de volgende vragen:

Eén: u klaagt terecht aan, minister, dat de aanpak van asbest bemoeilijkt wordt door de eigendomsstructuur van de jeugdlokalen, en zegt dat u samen met de OVAM de verwijdering wilt organiseren. Hoe zult u concreet het opstellen van asbestattesten organiseren? Betekent dat bijvoorbeeld dat elk jeugdlokaal binnen een redelijke termijn over een asbestattest zal beschikken?

Is er een andere aanpak voorzien voor particuliere eigenaars van jeugdlokalen tegenover wanneer lokale besturen eigenaar zijn?

Hoeveel middelen voorziet u voor de verwijdering van asbest in jeugdlokalen?

Kunt u mij uitleggen hoe u met deze maatregelen niet langer afhangt van de goodwill van eigenaars en lokale besturen? Want als u hen niet dwingt of hun niks oplegt, blijft u natuurlijk afhangen van de goodwill van die eigenaars of lokale besturen.

Twee, vervolgens, hoe wilt u asbestrisico's aanpakken en bijkomend verwijdering organiseren bij de jeugdverblijfscentra? Dat is weer een andere deelsector. Hoeveel middelen hebt u daarvoor voorzien? Dat lijkt me wel van belang, omdat kinderen daar ook langere tijd verblijven, slapen, en zo verder.

Drie: wilt u bijkomend onderzoeken of de jeugdlokalen in Vlaanderen vandaag al asbestveilig zijn?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik zal eerst beginnen met de vragen van collega Tinne Rombouts, die daar inderdaad in de commissie al vaak over is tussengekomen, om dan vervolgens bij collega Danen te komen.

De eerste vraag: in alle Vlaamse gemeenten wordt momenteel bronophaling georganiseerd en dit volgens dezelfde voorwaarden en dezelfde voordelige gesubsidieerde tarieven. Alle Vlaamse burgers en dus ook de lokale jeugdverenigingen kunnen hieraan deelnemen. Ik zie daar dus geen ongelijkheid in.

Wat uw tweede vraag betreft: de lokale asbestprojecten zetten in op een veilige en gesubsidieerde afvoer van asbestcement, met het oog op het realiseren van

asbestveilige gebouwen. Ondersteuning voor asbestverwijdering is voorzien via MijnVerbouwPremie, namelijk de verhoogde dakisolatiepremie waarbij we gelijktijdig inzetten op asbestverwijdering en de verbetering van de energieprestatie. Op die manier willen we de meerkost dekken die deze verenigingen hebben als ze asbest mee verwijderen. Verder deel ik uw bekommernis dat we op het vlak van asbest extra initiatieven moeten nemen voor de lokale jeugdgebouwen. In de loop van 2023 hebben we met de sectorpartners een sectorprotocol opgestart.

Ik nam dit initiatief tot nieuw sectorprotocol ook op in het Actieplan Asbest-afbouw, dat op 22 december 2023 – dus vlak voor de kerstvakantie – principieel is goedgekeurd. Nog deze legislatuur, hopelijk zo snel mogelijk natuurlijk, wil ik ook het sectorprotocol 'Asbestveilige lokale jeugdgebouwen' aan de Vlaamse Regering kunnen voorleggen en ook laten goedkeuren, waarna een verdere opschaling van het ondersteuningskader beschikbaar wordt voor alle lokale jeugdverenigingen.

Wat betreft uw derde vraag: het lokale niveau moet daar vanuit de verantwoordelijkheid voor veiligheid en preventie maatregelen nemen om acuut onveilige situaties te vermijden, voor asbestrisico's, net zoals voor andere risico's als verouderde elektriciteitscircuits, CO-risico, brandveiligheid, instabiliteit, vochtproblemen enzovoort.

Dan kom ik bij uw vierde vraag. Die rechtsgronden laten toe dat de OVAM zelf optreedt met eigen raamcontracten. Gemeenten kunnen voor de jeugdgebouwen in hun eigendom ook gebruikmaken van de raamcontracten van Het Facilitair Bedrijf, zonder zelf een overheidsopdracht in de markt te hoeven zetten. Naast de lokale bronophalingsprojecten, het in opmaak zijnde sectorprotocol jeugd en de instrumentele ondersteuning via Het Facilitair Bedrijf, kan in bepaalde gevallen ook een beroep worden gedaan op de energiepremies met asbestsurplus via Mijn VerbouwPremie. Binnen het asbestbeleid is de opdracht om de meerkost die het asbest veroorzaakt, zoveel mogelijk weg te nemen. Voor de financiering van verwijderingswerken en renovatiewerken op zich bestaan er natuurlijk ook andere kanalen.

Collega Danen, binnen het sectorprotocol lokale jeugdgebouwen zoals het nu in ontwerp ligt, zullen de protocolpartners ernaar streven om uiterlijk tegen eind 2029 voor alle lokale jeugdgebouwen over een asbestattest te beschikken. De gebouwen zullen kunnen worden aangemeld bij de OVAM, die dan voor een deskundige en voor de financiering van het attest zal zorgen.

Er is noch juridisch, noch in de geboden ondersteuning een onderscheid gemaakt voor private eigenaars, dan wel lokale besturen. Het blootstellingsrisico is immers niet anders bij private dan bij publieke eigenaars.

Er werd 3 miljoen euro vrijgemaakt om het sectorprotocol voor de jeugdgebouwen van start te laten gaan.

De nieuwe ondersteuning geldt voor lokale jeugdverenigingen in heel Vlaanderen en is op een zo laagdrempelig mogelijke manier georganiseerd om snel en kosteloos asbestattesten te laten opmaken en de inzameling van asbestcement mogelijk te maken.

Het sectorprotocol zoals het nu in opmaak is, beoogt de gebouwen van lokaal erkende jeugdverenigingen.

En wat uw derde vraag betreft: tegen 2029 voor alle lokale jeugdgebouwen een asbestattest. Met het gratis aanbod via de raamcontracten van de OVAM zal de drempel daarvoor heel sterk verlaagd worden. Ik hoop dat we op die manier ook in de sector van de jeugd voor die asbestveiligheid kunnen gaan.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik denk dat we heel duidelijk op dezelfde lijn zitten, om aan te geven dat we verenigingen, en zeker jeugdverenigingen, in dezen maximaal moeten ondersteunen in het veiligstellen van hun lokalen en/of het verwijderen van het eventueel aanwezige asbest. Voor jeugdlokalen is dat geen evidente uitdaging, aangezien ze werken met jongeren en voor jongeren. Dat is een specifieke doelgroep, die extra aandacht verdient. In die zin wil ik mijn dank uitspreken omdat er in overleg met de jeugdsector aan een sectorprotocol is gewerkt. We zijn in blijde verwachting daarvan.

Daarnaast zouden ook de andere ondersteuningsmechanismen die u opgesomd hebt, nog van toepassing zijn. Kunt u wat duiding geven over hoe die mechanismen op elkaar afgestemd zijn? En wat mag ik mij inhoudelijk dan precies bij het sectorprotocol voorstellen? Kunt u daar wat meer duiding bij geven?

Ik heb ook verwezen naar de uitdaging van de budgetten. Met betrekking tot het jeugdwerk bijvoorbeeld hebben we ook in andere commissies geregeld debatten over hoe we dat jeugdwerk kunnen ondersteunen. Hun corebusiness is natuurlijk allerlei activiteiten organiseren voor jongeren. Het uitbouwen van een goed en veilig jeugdlokaal en/of de renovatie daarvan is een extra uitdaging die er voor hen vaak bij komt. Uit de cijfergegevens blijkt dat dat een moeilijke opdracht is, vaak ook gekoppeld aan vele budgettaire uitdagingen. Worden er dan ook effectief bijkomende middelen voorzien vanuit Vlaanderen om die jeugdverenigingen te ondersteunen bij het correct verwijderen en afvoeren van asbest? Kunt u eventueel duiden hoeveel extra budget voorzien zou worden en of dat gekoppeld zou zijn aan het sectorprotocol?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, als ik het goed begrijp, zult u voorzien dat er asbestattesten worden opgesteld. Dat vind ik een heel goede zaak, want daarmee begint het: weten wat er aan de hand is. Er wordt dan geld voorzien en ook ontzorging rond de afvoer van het asbestmateriaal.

Maar bij de tussenstap, namelijk de afbraak van bijvoorbeeld daken, ligt er volgens mij nog een hiaat. Ik weet dat, als de daken in goede staat zijn, die activiteit in principe zelf mag gebeuren. Het kan echter toch niet de bedoeling zijn dat we de leiding of de oudste afdelingen asbestdaken laten afbreken? We moeten alles doen om dat te voorkomen. Ik zeg niet dat zij dat niet zouden kunnen. Ik heb zelf in de jeugdbeweging gezeten en geholpen om het dak van een afgebrand jeugdlokaal te herstellen, en dat was niet in de beste omstandigheden. Het kan niet de bedoeling zijn om dat te doen. Wat voorziet u om er effectief voor te zorgen dat er ook financiële ontzorging ontstaat om bijvoorbeeld het dak – want meestal gaat het daarover – te verwijderen en die onbedoelde neveneffecten te vermijden? Ik weet dat de sector zelf zich daarover zorgen maakt. Want stel je voor dat er een attest wordt afgeleverd, dat er een probleem is, en dat men zelf aan de slag gaat om het af te breken. Dat moeten we proberen te voorkomen. Wilt u bijkomende middelen voorzien om daaraan het hoofd te bieden?

Verder heb ik een bijkomende vraag. Het klopt wat u zegt: of een gebouw eigendom is van een particulier of van een gemeente, maakt geen verschil voor het risico. Maar hebt u, naast sensibilisering, na een aantal jaren een soort van dwang in uw mouw zitten om ervoor te zorgen dat die onveilige lokalen worden aangepakt? Dat zal niet onmiddellijk kunnen gebeuren. Ik verwijs naar de scholen. Ik ben lang bezig geweest met het onderzoeken van de asbestinventarisatie op scholen. En wat zag ik daar? Heel wat scholen waren niet bereid om iets te

doen. De meeste scholen natuurlijk wel, maar veel scholen hebben lang nagelaten om iets te doen. Minister Crevits heeft er toen achter moeten zitten om er werk van te maken. Bij jeugdlokalen moet ook zoiets gebeuren. De meeste mensen deugen en de meeste gemeentebesturen en eigenaars allicht ook wel, maar wat zult u doen om hardnekkige weigeraars toch zover te krijgen dat ze het asbestprobleem aanpakken?

Mijn vraag is dus tweeledig. Worden er financiële middelen voorzien tussen de attesten en de afvoer? Wat zult u doen om hardnekkige weigeraars er toch toe aan te zetten het asbestprobleem in hun lokaal aan te pakken?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Asbest verwijderen uit jeugdlokalen is ongelooflijk belangrijk. Daarover is iedereen hier het wel eens, denk ik. Vorig jaar hadden we het in de commissie Jeugd over de jeugdwerkinfrastructuur en de staat daarvan, want die bleek eigenlijk niet zo geweldig.

Ik denk dat de twee ook te linken zijn, minister. En daarom heb ik een vraag. Aangezien er een overzicht zou worden gemaakt van jeugdwerkinfrastructuur, van jeugdinfrastructuur, kan daar dan meteen de al of niet aanwezigheid van asbest in worden opgenomen? Collega's, als we spreken over het voorzien van voldoende middelen moeten we natuurlijk ook weten hoeveel er nodig zal zijn en hoeveel gevallen er momenteel zijn.

Met mijn tweede vraag sluit ik aan bij de heer Danen. De gebruiker van die lokalen is zelden of nooit de uitbater ervan. Enerzijds hoor ik de collega vragen naar dwang richting de uitbaters of weigeraars. Mij lijkt het ook heel belangrijk dat we de gebruikers ondersteunen. Zij ondervinden de noden en kunnen de uitbater helpen in te zien dat het nodig is of dat het beschikbaar is. Het is niet zeker dat de uitbater daarvan op de hoogte is, zelfs al is de sensibilisering richting de uitbaters nog zo gericht. Zullen die gebruikers ook worden gesensibiliseerd en aangespoord om een beroep te doen op het aanvragen van dergelijke attesten?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Dank aan de vraagstellers. Ik denk dat dat een heel voornaam punt is. Met wat ik hier allemaal hoor, moet ik u toch vragen, minister, of u er goed van op de hoogte bent hoe een jeugdvereniging tegenwoordig werkt en hoe jeugdverenigingen gewerkt hebben. Dat wil zeggen dat als de verantwoordelijkheid bij jongeren terechtkomt, u er rekening mee moet houden dat het meestal jongeren zijn die één jaar in een groepsleiding zitten, twee of maximaal drie jaar. Dat wil zeggen dat als zij een aanvraag doen in bijvoorbeeld een lokaal bestuur, en daar wordt niet echt aandacht aan besteed, je het jaar daarna een nieuwe jongere hebt die er alweer aandacht voor moet vragen. En zo gaat dat verder. Als het inderdaad een oudercomité is dat de infrastructuur beheert, is het misschien wel iets anders. Maar ik wil er toch op wijzen dat de jongeren daar nogal nonchalant mee omgaan. Oké, ze zijn 18 of 20 jaar en hopelijk ouder dan 21 jaar in een groepsleiding, maar de noodzaak is bij die leeftijd niet altijd evident. Uiteraard wordt in een jeugdbeweging gespeeld, wordt er allerlei kattenkwaad uitgehaald, en zijn ze nogal onstuimig als ze daarbij zijn. En ik kan daarover meespreken, ik ben 18 jaar aanwezig geweest bij een jeugdbeweging.

Ook bij de lokale besturen – ik heb het in het begin ook al aangegeven – is er heel veel moeite. Dat is iets wat ik zelf ook al heb ervaren: het duurt tien of vijftien jaar eer een lokaal bestuur aandacht besteedt aan asbest. Dan geven ze het dus al aandacht, maar dan moeten ze er ook nog moeite voor willen doen. En

als het over jeugd gaat, weten de lokale besturen ook dat de groepsleiders niet heel lang in een jeugdbeweging werken, zoals ik net aangaf. Zij besteden er mogelijk dus te weinig aandacht aan.

Nu zijn er al gevallen van ontzorgen, maar er moet zowel op financieel vlak als op het vlak van aanpak ontzorging zijn. Want dikwijls kan er zowel vanuit de lokale besturen, als vanuit de oudercomités, waar er misschien te weinig kennis is, maar waar men aangeeft dat het veel goedkoper is als men het zelf doet ... Ik denk dat het een slechte zaak is.

We weten allemaal dat het bij een ziekte ten gevolge van asbest gemakkelijk twintig, dertig jaar kan duren eer de ziekte zich voordoet. Ik denk dat het niet goed is dat we jongeren daaraan blootstellen, dat we ons daar een beetje aan gaan mispakken. We moeten jongeren daar zoveel mogelijk tegen beschermen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik begin misschien eerst met de bijkomende vragen van de verschillende collega's.

Collega Rombouts, zoals u aangaf denk ik inderdaad dat men de mechanismen zoveel mogelijk op elkaar moet afstemmen. In het protocol zal de steun bijvoorbeeld ook verregaander zijn. We willen de meerkost die ze vanwege asbest hebben, ook van hen overnemen. Ik denk dat het niet meer dan normaal is, ook die ontzorging. Andere eventuele subsidies vallen uiteraard onder andere bevoegdheden. Ik heb ook verwezen naar Mijn VerbouwPremie, bijvoorbeeld. Als men ineens wil verbouwen en asbest verwijderen, is dat natuurlijk een ander subsidiemechanisme.

Collega Danen, bij de afbraak ligt in mijn ogen geen hiaat, want daar kan Mijn VerbouwPremie weer een rol spelen. In het protocol zullen we ook voorzien in een sensibiliseringstraject naar de verenigingen, over wat al dan niet zelf gedaan kan worden. Maar zoals u ook aangeeft, moeten we daarmee voorzichtig zijn. We werken aan het protocol en doen dat ook samen met de sector. We gaan de input die zij ons geven, uiteraard ook meenemen in het protocol. De reden dat we het protocol maken, is ook net om eventuele weigeraars mee te nemen in het verhaal. De koepels verbinden zich er ook toe om hun leden asbestveilig te laten worden. Zij gaan zich er dus ook achter zetten.

Collega Perdaens, onze taak in het vormgeven van dat overzicht van jeugd-lokalen, is zorgen voor asbestattesten, zodat we de toestand al kennen. Ik denk dat dat al heel belangrijk is. Zoals gezegd, zal dat dus ook een onderdeel zijn van onze aanpak. En ontzorgen in de concrete aanpak, daarin gaan we de kennis die de OVAM heeft een rol laten spelen. Zoals u zegt hebben we met een specifieke sector te maken, de jeugdsector, en het is de bedoeling dat de OVAM die rol van ontzorgen op zich neemt. En het is uiteraard ook de bedoeling dat we dat in het protocol laten opnemen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Minister, ik wil u danken omdat u duidelijk het engagement aangaat om die zaak verder op te volgen en dat in overleg en in samenwerking met de jeugdsector te doen. Ik denk dat dat heel belangrijk is.

U geeft duidelijk aan dat het sectorprotocol voor u een versterking is van het ondersteunend beleid. U spreekt ook over de ontzorging. Waar ik mij een beetje zorgen over maakte, is dat ik na het indienen van de vraag de beslissing heb gezien van de regering inzake het sectorprotocol en dat daarbij vermeld stond dat er geen budgettaire impact was. Ik ga ervan uit dat dat gaat over het feit dat

er in totaliteit geen verhogingen zijn, maar dat u wel de ruimte en de kans hebt om met de budgetten die er zijn, extra ondersteuning en middelen te kunnen vrijmaken, specifiek voor de uitvoering van het sectorprotocol en voor de ondersteuning van de jeugdverenigingen, zowel in het verwijderen als in het afvoeren van dat asbestmateriaal, dus dat die ruimte er is en dat u die ruimte zult benutten. Dat is althans heel duidelijk en uitdrukkelijk onze vraag, om daar verder op te blijven inzetten bij de verdere behandeling van dit dossier. Wij kijken uit naar de verdere stappen daaromtrent.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Ik hoop dat we hier inderdaad stappen vooruit kunnen zetten op het vlak van asbestveilige jeugdinfrastructuur. Het is belangrijk dat de OVAM inzet wat ze geleerd heeft van de andere sectoren, zoals u zelf aanhaalde. Ontzorging is heel cruciaal, want er komen tientallen vragen op de eigenaar en de gebruikers van het lokaal in kwestie af. Die moeten snel en goed beantwoord kunnen worden, ook wat betreft de financiële implicaties.

Met betrekking tot de financiële hulp hebt u gezegd dat u tegemoet zult komen aan de meerkost van de asbestverwijdering. Ik hoop dat dat ook echt kan gebeuren, want ik heb begrepen dat er voor onderwijs en zorg een tegemoetkoming is van 50 procent van de verwijdering. Voor landbouw is er weer een andere regeling. Ik hoop dat het hier ook zoiets kan zijn, of toch ten minste iets duidelijk. Collega Pieters gaf al aan dat er heel veel verloop is bij de leiding van jeugdlokalen. Als een bepaalde leiding daar helemaal niet mee bezig is, zou het kunnen dat een volgende groep er wel mee bezig is, en daarna misschien weer niet meer, en dat het dossier dan misschien weer gaat liggen. Dat zou absoluut niet mogen gebeuren.

Ik hoop ook op een snelle evaluatie van het gebeuren, minister. Ik zal minister Dalle hier donderdag ook een vraag over stellen. Ik hoop dat jullie elkaar vinden om dit probleem echt ten gronde aan te pakken en dat we hopelijk in 2029 met echt asbestveilige jeugdlokalen zitten. Liever vandaag dan morgen, maar ik begrijp dat er een aantal jaren over moeten gaan eer alles geïmplementeerd zal zijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Wim Verheyden aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, en aan Zuhair Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de open brief van Sportvisserij Vlaanderen over de onteigening van visvijvers die plaats moeten maken voor natuurontwikkeling – 785 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Demir.

De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Voorzitter, sta mij toe iedereen in de eerste plaats de beste wensen over te maken voor 2024, met vooreerst een goede gezondheid – die van mij ligt al een beetje in de lappenmand, zoals u hoort.

Minister, op 12 december werd een open brief verspreid door Sportvisserij Vlaanderen, de door Sport Vlaanderen erkende hengelsportfederatie, over de

onteigening van visvijvers. De brief zou ook bezorgd zijn aan de Vlaamse ministers. De brief bevestigt wat we frequent vernemen en ook in de pers soms zijn weerklank krijgt: visvijvers moeten steeds vaker plaatsmaken voor natuur. Tal van visvijvers werden in dit verband reeds onteigend. In meerdere gevallen gebeurde dit bijvoorbeeld al in het kader van het Sigmaplan.

Ik wil graag enkele recente voorbeelden van de voorbije weken geven. De traditierijke Antwerpse vissersclub Sodico verliest haar vijver, die nochtans speciaal voor haar werd uitgegraven, omdat het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) er natte natuur van wil maken. De actieve hengelfclub moet nu stoppen omdat ze geen alternatieve vijver vindt. In Emblem, bij Ranst, moest hengelfclub De Sasvrienden plaats maken voor een natuurherstelproject. "Ze maken de visserij kapot en pakken onze hobby af", reageerde de club. En aan natuurgebied De Teut in Zonhoven wordt een visvijver dichtgegooid in het kader van een herstelmaatregel voor de habitat van de knoflookpad.

"Het viswater van verschillende hengelsportverenigingen, waar ze al jaren actief zijn, moet opeens plaatsmaken voor het uitvoeren van de Sigmaplannen", luidt het in de brief. De sportfederatie merkt in dit verband ook op dat deze eenzijdige beslissingen in het kader van het natuurbeleid worden genomen door overheids- en natuurinstanties zonder enige vorm van overleg.

De hengelfederatie wijst ook op de impact van deze onteigeningen. Een groot deel van de hengelsporters behoort tot de leeftijdsgroep van de 50-plussers. Het is een sport die men kan uitoefenen tot hoge leeftijd en ze draagt bij tot het afremmen van de fysieke aftakeling en tot de sociale verbondenheid. Wanneer er een hengelfclub wordt verjaagd van haar vijver, leidt dit de facto vaak tot het einde van de club. Het vinden van een alternatieve vijver blijkt in veel regio's nagenoeg onmogelijk, zo verneem ik.

De federatie erkent dat de zorg voor het leefmilieu en de natuur belangrijk is en bevestigt dat ze er ook in haar werking de nodige aandacht voor heeft. In dat verband wijst ze op het Stewardproject, dat werd uitgewerkt met het ANB en waarbij hengelaars sociale controle uitvoeren aan de waterkant. Zo helpen ze mee aan het indijken van illegale activiteiten en stroperij. Sportvisserij Vlaanderen merkt ook op dat hengelaars mee instaan voor een actief waterbeheer en zo ook voor de instandhouding van de natuur.

Sportvisserij Vlaanderen roept in dat verband op tot meer medegebruik van natuur- en recreatieruimte en het betrekken van alle actoren, waaronder visclubs en hengelaars, in het ontwikkelingsproces inzake natuurbeleid. "Vandaar onze vraag naar overheids- en natuurinstanties toe om inclusieve gesprekken te voeren en inspraakmogelijkheden te creëren, zodat de belangen en de noden van alle betrokken partijen gewaarborgd kunnen worden", besluit de brief.

Op welke wijze werd inmiddels gevolg gegeven aan de terechte bezorgdheden van Sportvisserij Vlaanderen? Is er inmiddels een overleg georganiseerd met deze federatie? Kunt u meedelen welke initiatieven de Vlaamse Regering neemt?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Verheyden, bij de uitwerking van natuurprojecten met vernatting waarbij private vijvers dienen te worden verworven en heringericht, wordt nagegaan op welke manier de recreatie op deze vijvers is georganiseerd. In een volgende stap wordt, in overleg met de betrokken hengelaars, nagegaan of hun gebruik combineerbaar is met de natuurdoelen. Zo ja, dan wordt naar een compromis gezocht in de vorm van aangepaste hengeltechnieken, zonering van de visvijvers, aangepast visstandsbeheer of eventueel een overgangs- of uitdovingsbeleid.

Bovenstaande praktijk wordt toegepast in het kader van de werking van het Agentschap voor Natuur en Bos in het geactualiseerd Sigmaplan. Binnen dit strategisch project wordt, indien de visvijver niet actief kan blijven op de huidige locatie, naar alternatieve hengellocaties gezocht. Dat gebeurde reeds in Kruibeke, Rupelmonde, Willebroek, Berlare en Dendermonde. Voor de projecten die nog in ontwikkeling zijn, bijvoorbeeld aan de Grote Nete, wordt momenteel samen met de betrokken hengelclubs gezocht naar alternatieve locaties.

Er heeft recent overleg plaatsgevonden met Sportvisserij Vlaanderen met betrekking tot de zoektocht naar alternatieve locaties. Zo heeft het ANB met Sportvisserij Vlaanderen, de gemeente Nijlen, de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en de provincie Antwerpen aan een studie bureau de opdracht gegeven om een inrichtingsvisie op te maken voor een hengelsportcentrum voor de herlokalisatie van drie visclubs langs de Grote Nete. Het ANB zal Sportvisserij Vlaanderen ook op korte termijn uitnodigen om na te gaan of en waar er extra aandacht aan dient te worden gegeven aan deze problematiek.

Ik kom tot uw tweede vraag. Specifiek in het kader van het Sigmaplan voorzien zowel het ANB als De Vlaamse Waterweg projectmatig overleg om na te gaan op welke manier het flankerend beleid voor de hengelsport kan worden gerealiseerd. De wateroverlast van afgelopen weken toont ook de noodzaak van initiatieven als SIGMA en natuurinrichting aan in functie van waterveiligheid.

Wat uw derde vraag betreft: vandaag worden hengelclubs en federaties al betrokken bij de uitwerking van de toekomst van visvijvers die een natuurinvulling krijgen. Er wordt niet lichtzinnig omgesprongen met de impact van natuurontwikkeling op de visserij. De uitgangssituatie kan wel verschillend zijn naarmate de visvijver legaal of illegaal werd aangelegd. Mijn administratie stelt vast dat voor meerdere visvijvers die in functie van natuurontwikkeling dienen te verdwijnen, de nodige vergunningen niet voorhanden zijn.

Zoals reeds gezegd, wordt minstens voor de legale visvijvers steeds voorzien in één of meerdere oplossingen, in overleg met de betrokken visclubs. Dat lijkt me ook logisch. Het vinden van alternatieve hengellocaties en het doorlopen van de nodige procedurele stappen zijn echter tijdrovende processen, wat de nodige tijd in beslag neemt.

Om de impact te minimaliseren, wordt door het ANB en De Vlaamse Waterweg, in de mate van het mogelijke, altijd naar een oplossing op maat gezocht.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Dank u wel, minister, voor uw antwoorden. Ik moet zeggen dat ik dingen heb gehoord die in contrast staan met die brief van Sportvisserij Vlaanderen. In heel veel gevallen, zo horen we vaak, is er geen overleg geweest en staat men opeens voor een voldongen feit. Ik denk dus dat er aan die communicatie en dat overleg toch nog wel wat schort en dat dat dringend veel beter moet.

Nu, ik begrijp – en vissersclubs begrijpen dat ook – dat alternatieve locaties vinden niet altijd een sinecure is. In bepaalde gevallen stelt men voor om een nieuwe vijver aan te leggen, maar het duurt vaak toch al ettelijke jaren alvorens men een vijver heeft die geschikt is om te vissen, waar het water ideaal is om te vissen.

Ik begrijp ergens niet goed waarom een combinatie tussen enerzijds die natuurwerking die het ANB voorstaat en anderzijds het natuurbehoud waar vissers toe bijdragen, zo moeilijk is. In mijn gemeente, waar toch wel wat visvijvers zijn, moeten een aantal vijvers eveneens ontruimd worden, terwijl de vissers daar

vaak heel goed werk leveren. Ze bestrijden bijvoorbeeld invasieve exoten, zoals de wolhandkrab of exotische waterplanten. Als we die vijvers morgen gewoon overlaten aan de natuur, dan vrees ik dat dat een rem zal betekenen op en in veel gevallen zelfs nefast zal zijn voor de lokale fauna en flora. Ik denk dus dat het ANB en vissers bondgenoten kunnen zijn. Kan er niet meer ingezet worden op die samenwerking, zodat visvijvers niet hoeven te verdwijnen, zodat vissers kunnen blijven vissen en ook het sociale gegeven behouden blijft? We horen in onze samenleving vaak over vereenzaming, en vaak gaat dat over oudere mensen. Veel vissers zijn oudere mensen die dankzij de hengel nog eens naar buiten komen en zo sociaal contact hebben. Als we ook dat die mensen nog eens gaan afnemen, dan gaan we naar een vrij kille maatschappij.

Milieubeleid is belangrijk, vissers vinden dat ook belangrijk, maar vereenzaming en sociaal isolement zijn evenmin aan te bevelen. Daarom: zet in op samenwerking tussen het ANB en vissersclubs.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik zal nogmaals aan mijn administratie vragen om altijd goed te overleggen. Zij zeggen mij, zoals ik in mijn antwoord heb gesteld, dat er altijd overleg plaatsvindt, maar ik zal hun nog eens zeggen dat ze dat altijd moeten doen, met de hengelclub en Sportvisserij Vlaanderen. Vaak komt men er zo toch wel uit. Vaak zijn vissers ook jongens en meisjes die oog hebben voor de natuur.

Maar natuurlijk, de oplossing zal altijd binnen het wetgevend kader gezocht moeten worden. Een illegale kantine aan een vijver, daarvoor kan bijvoorbeeld moeilijk een oplossing gezocht worden. Illegaal is illegaal natuurlijk.

Maar goed, ik vraag nogmaals om altijd goed te overleggen.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Dank u, minister. Ik hoop dat we een positieve evolutie mogen zien in de toekomst.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de toename van de populatie wasberen in Vlaanderen – 793 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Voorzitter, minister, collega's, op mijn beurt ook de beste wensen voor het nieuwe jaar.

Via de media vernamen we dat de populatie wasberen toeneemt in Vlaanderen. Op meerdere plaatsen in de Noorderkempen worden er geregeld wasberen gespot. In Limburg zijn de dieren al aan een opmars bezig en de laatste jaren werden ze ook al in Oost-Vlaanderen waargenomen.

De wasbeer heeft hier geen natuurlijke vijanden. Het gevolg daarvan is te zien in Wallonië, waar er al 60.000 rondlopen. Hoewel het verboden is om een wasbeer als huisdier te houden, gaat het soms om ontsnapte, tamme exemplaren. Maar in veel meer gevallen gaat het wel degelijk om wilde dieren.

Wasberen staan op de lijst van invasieve exoten, wat wil zeggen dat ze hier eigenlijk niet thuis horen. Toch kunnen ze zich erg gemakkelijk aanpassen aan het leven hier. Wasberen zijn omnivoren en eten dus van alles.

Jeroen Denaeghel van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) stelt dat de problematiek in Vlaanderen vooralsnog beperkt is, maar dat een te grote populatie heel schadelijk kan zijn voor onze fauna en flora. Wasberen eten namelijk zeldzame vogels en amfibieën. De wasbeer kan zelfs een gevaar vormen voor de volksgezondheid, omdat hij vaak drager is van de spoelworm, die ook voor de mens schadelijk is.

Wat zijn de risico's van de aanwezigheid van de wasbeer voor de inheemse fauna en flora?

Welke initiatieven zult u nemen ter bescherming van de fauna en flora tegen de wasberen?

Wat zijn de risico's van de aanwezigheid van de wasbeer voor de volksgezondheid en voor de landbouw?

Welke initiatieven zult u nemen ten aanzien van de toenemende populatie wasberen in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: De impact van de wasbeer kan zich op meerdere fronten manifesteren. Het is een omnivoor waarvan plantaardig voedsel en ongewervelden het hoofdaandeel uitmaken. Aanvullend worden regelmatig ook vissen, amfibieën, kleine zoogdieren en soms ook vogels gegeten.

Globaal zijn de risico's voor de inheemse fauna beperkt, maar in specifieke gevallen kunnen er problemen rijzen. Zo zijn wasberen zeer behendig, waardoor ze ook op nesten van in bomen en boomholtes broedende vogels kunnen prederen. Ook voor soorten met nog kleine beperkte populatie op een of slechts enkele locaties kan er een impact zijn.

Verder kunnen wasberen overlast veroorzaken doordat het cultuurvolgers zijn en zich goed kunnen handhaven in nabijheid van mensen. Overlast kan worden veroorzaakt door het doorwroeten van vuilnis, binnendringen van woningen of andere infrastructuur wat gepaard kan gaan met overlast. Het zijn ook potentiële dragers van bepaalde ziekteverwekkers die kunnen worden overgedragen op de mens.

Ik zal uw tweede en vierde vraag samen beantwoorden.

Het ANB heeft vandaag een contract met een dienstverlener om bij elke waarneming de wasbeer weg te vangen. Dit kadert in een aanpak van vroege waarneming en snelle respons, met als doelstelling de soort in Vlaanderen in te dijken en de verdere verspreiding minstens te vertragen. In vergelijking met de ons omliggende regio's die met grote gevestigde wasberen populaties zitten, zoals Wallonië, Nederland en Duitsland, blijven de absolute cijfers in Vlaanderen laag. De meeste wasberen lijken ook vanuit die gebieden Vlaanderen binnen te komen. Daarnaast zijn er ook ontsnappingen of vrijlatingen van illegaal gehouden dieren.

Monitoring verloopt via het Marternetwerk van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) en surveillance via burgerwetenschap. Het INBO analyseert momenteel alle beschikbare verspreidingsgegevens, zodat zowel monitoring, preventie en bestrijding in de toekomst vlot kunnen blijven verlopen.

Gelet op de grote wasbeerpopulaties rond Vlaanderen, houden we rekening met toename of verdere verspreiding vanuit de regio's waar momenteel gevestigde populaties zitten. Daarom heb ik mijn administraties gevraagd de opmaak van de beheerregeling sneller op te starten. De administraties zijn gestart met onderzoek naar de meest geschikte en effectieve beheermethoden. Die beheermethoden zullen dan samen met monitoring en snelle respons die er vandaag reeds zijn, in een beheerregeling worden gegoten die we nog in de loop van 2024 willen klaar krijgen. Op die manier willen we zo goed als mogelijk voorbereid zijn.

Ik hoop dat de regio's die nu al met gevestigde populaties zitten, het nodige doen om verdere verspreiding van daaruit zoveel mogelijk tegen te gaan. Ik zal ook een brief schrijven naar mijn collega's in Wallonië, Zuid-Limburg, Nederland en Duitsland. Als zij niets doen, komen de wasberen binnengewandeld, bij manier van spreken. We zullen hen aanschrijven dat ze hetzelfde moeten doen. Tot slot wil ik burgers ook graag oproepen om wasberen zeker te melden bij het ANB of het INBO.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Als het gaat over wasberen, dan kunnen we natuurlijk niet om de hoge aaibaarheidsfactor van de dieren heen. Collega Coenegrachts glimlacht terwijl hij komt binnenwandelen. Ik denk dat hij het zal bevestigen. Het afvangen en het bestrijden van die dieren ligt daardoor ook potentieel gevoeliger. Vandaar dat we het beter niet te ver laten komen en dat we inderdaad tijdig moeten ingrijpen.

Minister, ik begrijp uit uw antwoord dat er momenteel een contract loopt dat bij elke melding op zoek gaat om de dieren af te vangen of weg te vangen en dat de absolute cijfers in Vlaanderen laag blijven. Maar het feit dat er een stijging is, moet ons alarmeren. Ik ben tevreden dat u zegt dat u de beheerregeling sneller zult opmaken en dat u het de komende maanden wilt rondkrijgen.

Ik wil ook de aandacht vestigen op sensibiliseringsacties die al in Wallonië hebben gelopen om de dieren niet aan te trekken. Mensen worden er opgeroepen om ze niet te voederen en om geen eten te laten staan, om de vuilbakken af te sluiten, om de kattenluiken te vergrendelen. Dat zijn toch ook wel aandachtspunten.

Laat het ons niet te ver laten komen en laat ons er vooral voor zorgen dat de populatie onder controle blijft.

Minister, ik heb een bijkomende vraag. Hoe staat de beheerregeling die in opmaak is, in verhouding met het contract van de private firma? Is de verwachting van het ANB dat dat contract, gezien de weinige meldingen die nu binnenkomen, zal volstaan in de toekomst? Op welke manier zou dan de bestrijdingsmethoden in de toekomst moeten plaatsvinden?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): We hebben hier al vaak vragen gekregen over invasieve exoten. Ik heb al eens gevraagd of we dat niet kunnen bundelen, zodat we een concreet plan hebben om invasieve exoten aan te pakken. Zo krijgen we toch een beetje een toekomstbeeld van hoe we ze kunnen bestrijden en hoe we het kunnen aanpakken. Elke diersoort en elke plantensoort heeft natuurlijk zijn eigenheid, maar we zouden toch maatregelen kunnen treffen, bijvoorbeeld bij de import via havens, via de luchthaven, via tal van winkels waar ze worden aangeboden. Zo krijgen we tenminste een beleid.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Voor de beheerregeling en het contract wordt natuurlijk nagegaan in hoeverre ze compatibel zijn of moeten worden herzien. In ieder geval, een snelle respons zal steeds nodig blijven. De nood blijft.

Collega Pieters, voor de soorten waarvoor het mogelijk is, willen we de aanpak bundelen. Dat lijkt me logisch. Ik begrijp natuurlijk dat de aanpak voor de Japanse duizendknoop iets anders is dan die voor wasberen of de Aziatische hoornaar. Dat snapt u wel. Ik ben het met u eens dat zo'n beleid Europees moet worden geregeld en op een ruimer niveau. Voor de Aziatische hoornaar heb ik het meermaals aangekaart. Ik ben het eens met u, maar ik zit niet in het Europees parlement of in de Europese Commissie. Ik ben ook geen Europees president. Ik kan alleen maar attenderen en zeggen dat het een probleem is en dat dit het best op Europees niveau wordt aangepakt.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, ik dank u voor uw bijkomend antwoord. We zullen het vanuit deze commissie zeker verder opvolgen. Ik hoop dat u erin slaagt om de komende maanden een nieuwe beheerregeling op poten te zetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de wateroverlast in Vlaanderen en de voortgang van de Blue Deal – 800 (2023-2024)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, in 2010 hadden we ook te kampen met een heel grote waterlastproblematiek. We hebben toen een actualiteitsdebat daarover gehouden in het parlement. Ik heb dan gevraagd naar een bijzondere commissie Wateroverlast, die toen ook in het leven werd geroepen. Er hebben destijds heel wat hoorzittingen plaatsgevonden. Vervolgens is daar een heel goede resolutie uit voortgesproten. Ondertussen is daar al heel wat mee gebeurd. Dat werk is niet af, zo getuigen ook de recente rapporten en studies. Er is nog heel wat werk aan de winkel, dat hebben we de afgelopen week opnieuw kunnen vaststellen.

Een kletsnatte novembermaand leidde tot overstromingen in de Westhoek. In het begin van het nieuwe jaar werd de Denderstreek heel zwaar getroffen door de aanhoudende regen. Ook mijn provincie, Vlaams-Brabant, heeft het zwaar te kampen gehad. Gezien het heuvelachtige karakter is de Denderstreek wel heel erg kwetsbaar voor overmatige regenval. Daarbij komt opnieuw aan bod dat de stuwen- en sluiscomplexen op de stroom nog steeds heel erg verouderd zijn.

Na de wateroverlast in de Denderstreek van 2010 werd op Vlaams niveau effectief beslist om de stuwen en sluizen daar aan te pakken. Waar men er in Wallonië wel in slaagt om de infrastructuurwerken uit te voeren, hebben we in Vlaanderen te maken met een oud zeer: de vergunningenproblematiek. Infrastructuurwerken geraken bij ons gewoonweg niet vergund of vergunde werken worden aangevochten door actiecomités. Het resultaat is dat geen enkele van de zeven stuwen momenteel is vervangen.

Na de overstromingen in november werd een taskforce wateroverlast opgericht, die midden december haar rapport overmaakte aan de Vlaamse Regering en dat

op 23 januari zal voorstellen in onze commissie. We kijken daarnaar uit. De aanbevelingen zijn niet nieuw: door het creëren van sponslandschappen en het voorzien van overstromingsgebieden moeten we ervoor zorgen dat het water trager stroomafwaarts vloeit. Extra pompcapaciteit en het verhogen van dijken en keermuren kunnen op enkele kritieke punten soelaas brengen.

Minister, verder had ik het uiteraard ook graag gehad over uw Blue Deal. Vlaanderen heeft de Blue Deal uitgerold, een ambitieus plan om Vlaanderen te wapenen tegen extreme regenval en droogte. Daarbij ligt de focus op slim watergebruik, het herstellen van natte natuur en de aanleg van blauw-groene infrastructuur. In totaal werd daarvoor 343 miljoen euro voorzien uit het relancebudget, goed voor de ondersteuning van 324 projecten. Een highlevel taskforce van ministers, gouverneurs, beleidsmakers en wetenschappers waakt vervolgens over de voortgang van het programma.

Minister, wat is uw reactie op de recente wateroverlast in mijn provincie, Vlaams-Brabant, en uiteraard ook in Oost-Vlaanderen, en op de aanpak ervan?

In het debat rond de wateroverlast in het Denderbekken werd gewezen naar de vergunningenproblematiek die Vlaanderen kent. Na de wateroverlast van 2010 werden er heel wat beloftes gemaakt om de stuwen en dammen te vernieuwen, maar de infrastructuurwerken geraken momenteel niet vergund of afgewerkt of worden aangevochten door actiegroepen. In welke mate meent u dat het algemeen belang moet primeren bij dergelijke infrastructuurwerken? Hoe wilt u die zaken realiseren of concretiseren?

Minister, welke knelpunten identificeert u concreet met betrekking tot de waterproblematiek in de Dendervallei? Hoe zult u proberen de recente wateroverlast aldaar in de toekomst beter te voorkomen?

De afgelopen dagen ging het in de media over de Blue Deal. Hoe evalueert u zelf die voortgang? Bent u daar tevreden mee? Wat is uw standpunt daarover? In welke mate ondervindt u problemen bij de uitrol van de verschillende projecten wat dat betreft? Wat zijn juist de oorzaken van een eventuele uitgestelde uitrol? Hoe wilt u die knelpunten zelf aanpakken?

Water stopt, net als de wasberen waarover we het daarnet hadden, niet bij de landsgrenzen. Bij de wateroverlast in de Westhoek zagen we dat een groot deel water van Frankrijk stroomafwaarts naar het IJzerbekken vloeide. U kondigde toen aan dat u andere Europese lidstaten wilde verzamelen om een Europese Blue Deal uit te rollen. Wat is daarvan de stand van zaken? Hoe ziet u dat precies? Wat hebt u daarvoor ondertussen al gedaan?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u voor de vraag. Ik ga het antwoord beperken tot het perspectief van de onbevaarbare waterlopen, die onder mijn bevoegdheid vallen. De bevaarbare waterlopen vallen natuurlijk onder de bevoegdheid van collega Peeters.

De aanhoudende neerslag vereiste een bovenlokale coördinatie. Vandaar dat in Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant het provinciaal rampenplan werd afgekondigd. De gouverneurs zijn dan natuurlijk ook verantwoordelijk voor de coördinatie. Net zoals in november in het IJzerbekken, nam de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) daarin haar verantwoordelijkheid als beheerder en adviseur. Alle informatie, voorspellingsmodellen en dronebeelden van de VMM waren daarbij dan ook een belangrijke hulp.

Er werden zeer veel inspanningen gedaan om de bergingscapaciteit van de overstromingsgebieden optimaal te benutten en overstromingsschade maximaal te beperken. Ook werden er extra pompen ingezet.

In Herne en Galmaarden bleven de problemen beperkt, dankzij de aanleg van een gecontroleerd overstromingsgebied en beschermingsdijken. Dat zijn werken die we met de VMM hebben gedaan in het kader van de Blue Deal. Ook voor bijvoorbeeld Sint-Pieters-Leeuw kon de bijkomende buffercapaciteit in het vallei-gebied de overstromingsschade beperken. De infrastructuur die de voorbije jaren door de VMM gerealiseerd werd, kon de schade sterk inperken.

Ik wil nog eens zeer sterk benadrukken dat de problemen, zonder al deze infrastructuur, nog veel groter zouden zijn geweest, dus dat mogen we zeker niet uit het oog verliezen.

De wateroverlast bevestigt ook wat ik al jaren geleden heb aangegeven; ik ben ook de eerste minister die met het plan in 2020 is afgekomen, de Blue Deal met de nodige budgetten uiteraard voor de onbevaarbare waterlopen. Ruimte voor water is cruciaal in Vlaanderen, dus we moeten het beleid dat we de voorbije jaren hebben ingezet, verder uitrollen. Ik heb altijd gezegd: twee, drie legislaturen minstens, en voor mijn part mag het zelfs radicaler gaan de volgende legislatuur, maar dat hangt natuurlijk af van het regeerakkoord.

Wat betreft uw tweede punt, rond de vergunningenproblematiek: daar hebben we inderdaad gekeken wat het probleem is rond het Denderbekken. Daar zijn inderdaad destijds, in 2010 al, zes of zeven stuwen beloofd. Ik heb navraag gedaan en kan alvast meegeven dat in deze legislatuur één aanvraag is ontvangen. Er waren zes stuwen beloofd, er is voor één dossier een aanvraag ingediend door De Vlaamse Waterweg. Dat was in december 2022. In juni 2023 is dat vergund. Na die vergunning was er inderdaad een beroep, maar wij hebben geen weet van andere aanvragen of van de stuwen of wat dan ook. Zodra dat bij ons komt, zal dat uiteraard ook bekeken worden. Maar deze legislatuur heb ik dus één aanvraag ontvangen van De Vlaamse Waterweg en die is ook, denk ik, vrij snel vergund: als je in december aanvraagt en zes maanden later wordt vergund, denk ik dat je niet kunt zeggen dat dat allemaal heel lang duurt.

Uiteraard, in dit dossier is er dan een beroep gekomen. U weet: we hebben met deze meerderheid een decreet gemaakt om te zeggen dat het algemeen belang op een bepaald ogenblik moet primeren. Maar dat is door het Grondwettelijk Hof helaas vernietigd. Het Grondwettelijk Hof zegt dat de toegang tot de rechter absoluut is, dat het een grondrecht en een mensenrecht is. Terwijl wij met deze regering vonden – en in die optiek hadden we het decreet gemaakt – dat wij dat in het geval van algemeen belang beperkt zien. Persoonlijk vind ik dat alles rond water en energie zo snel mogelijk verleend moet kunnen worden. Het probleem is eigenlijk die beroepsprocedure, moet ik zeggen. Ook in dit dossier zijn het die beroepen. Dat wilden wij eigenlijk in het geval van het algemeen belang toch wel beperkt zien, maar het Grondwettelijk Hof heeft gezegd dat dat niet zal gaan. Ik sta open voor andere oplossingen; iedereen die daar een oplossing voor heeft, mag mij dat meegeven. Wij hebben na het arrest van het Grondwettelijk Hof nog verschillende juristen geraadpleegd, maar tot op heden zijn wij niet tot een sluitende oplossing gekomen rond die beroepsprocedures, want daar situeert zich het probleem. U weet: voor de vergunningsdossiers hebben we voor het kerst-reces nog het vereenvoudigingsdecreet rond de procedures goedgekeurd, ik denk dat dat ook nog wel naar het parlement zal komen.

De knelpunten in de Dendervallei zijn volgens mij wel bekend. Zo vormt het fysisch systeem een probleem: veel reliëf, de bodem en verstedelijking in de vallei tot zelfs in de overstromingsgebieden. Ik denk dat het een historische fout was

om dat toe te laten. Daarbovenop zijn er de bestuurlijke versnippering en een beperkt lokaal draagvlak om bepaalde noodzakelijke ingrepen uit te voeren. De natuurlijke overstromingsgebieden langs de Dender worden onvoldoende aangesproken door de volledige indijking van de Dender. Uiteraard neemt de Vlaamse overheid hier ook initiatieven voor. Ik verwijs naar het strategisch plan Dender om het overstromingsrisico te verminderen, waarvan de voortgang in november nog werd meegedeeld aan de Vlaamse Regering. De hernieuwing van sluizen en stuwen zijn maatregelen die noodzakelijk zijn, maar zeker niet voldoende om alle waterellende te vermijden. Ik wil dat bij dezen toch wel onderstrepen.

We moeten meer ruimte geven aan water. We moeten ontwikkelingen in overstromingsgevoelige gebieden onmogelijk maken door herbestemming of aanduiding als watergevoelig openruimtegebied (WORG). Een aantal gebieden zijn ook als WORG aangeduid. We moeten gebouwen die nagenoeg niet beschermd kunnen worden met dijken of andere maatregelen kopen of slopen. We moeten de rivieren en beken hermeanderen, en ook bufferbekkens en natuurlijke overstromingsgebieden aanleggen. Zoals ik zonet ook aangaf, is dat laatste echt een knelpunt. Het voorzien van meer ruimte voor water botst helaas nog altijd op weerstand. Ik zie gemeentebesturen nog altijd vergunnen, ondanks negatieve watertoetsen. Dat is echt problematisch, maar u weet dat Vlaanderen daartegen in beroep gaat. Ik zal dat ook blijven doen. Ik vind dat niet meer dan normaal om mensen niet in de miserie te steken, en de fouten uit het verleden niet opnieuw te maken. We zien dat in heel wat dossiers. Er zijn een veertigtal dossiers waar, ondanks een negatieve watertoets aan de hand van de overstromingskaarten, de gemeentebesturen toch nog vergunnen. Dat ging vorig jaar over een veertigtal dossiers. Ik vind dat wel nog veel, maar Vlaanderen gaat dus wel in beroep.

We zien bijvoorbeeld bij de inspraak in het strategisch plan Dender dat de gemeentebesturen niets willen weten van dat uitdoofbeleid voor bestaande en geïsoleerde woningen. Maar ik denk wel dat de lokale besturen en burgemeesters op een bepaald ogenblik lef, moed en durf moeten hebben om sommige beslissingen samen te nemen. Daarnaast bundelen de administraties – dat gaat dus over het Departement Omgeving, het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) – de krachten om bovenstrooms het water op te houden. In de streek hebben we acht nieuwe overstromingsgebieden gerealiseerd. In totaal gaat dat over 1 miljoen kubieke meter buffervolume. Er wordt een versnelling hoger geschakeld langs de Bellebeek, de Molenbeek in Zandbergen en in de Markvallei. Via de Blue Deal en de gebiedsdeals droogte ondersteunen we ook de lokale besturen om die sponswerking te versterken. Het ANB kocht tussen 2021 en 2023 al meer dan 75 hectare grond om ruimte te geven aan water. Gronden kopen om als buffer tegen water te gebruiken, doen we dus ook. We maakten 2 miljoen euro vrij vanuit het Vlaams Klimaatadaptatieplan om de uitvoering op te starten voor de bescherming van de dorpskernen van Geraardsbergen en Ninove, en een proactief aankoopbeleid voor de vrijwillige verwerving van slechtgelegen woningen. We hebben ook de voorlopige aanduiding van een aantal WORG's, onder andere in Geraardsbergen en Affligem, voorbereid.

De uitvoering van de Blue Deal zit op schema. Van de 82 acties is het overgrote deel in uitvoering. Ruim een vijfde van de acties is intussen afgerond. Ik zal ook de commissie nog een overzicht bezorgen (zie [bijlage](#)). Dat is altijd goed om te weten. Soms worden vertragingen gerapporteerd bij aannemers, of koppelingen met andere dossiers om het project op te schalen. Mijn administraties volgen dat nauwgezet op, en we helpen ook waar mogelijk. Maar we moeten de investeringen uit de Blue Deal nog tientallen jaren voortzetten, want we zijn daar nog maar net mee gestart. Dat is ook de reden waarom we vlak voor dit kerstreces het Blue Dealdecreet in de regering hebben verankerd en goedgekeurd. Dat betekent

ook dat alle volgende Vlaamse regeringen acties en middelen op tafel moeten leggen voor meer ruimte voor water. Deze legislatuur, wat mijn bevoegdheid betreft, hebben we toch bijna een half miljard euro in de onbevaarbare waterlopen gestoken. Dat is dus heel wat, denk ik. Dat is puur nieuw beleid, maar we gaan dat tientallen jaren moeten doen.

Maar zoals gezegd – u hebt er ook naar verwezen, mevrouw De Vroe – zullen we de Blue Deal verder opschalen, niet enkel in Vlaanderen – water kent geen grenzen –, ook in Europa. Het Europese voorzitterschap biedt ook opportuniteiten. Tijdens dat voorzitterschap zullen we de bakens voor een Europese Blue Deal uitzetten en hierover raadconclusies voorstellen. We organiseren hiervoor op 12 maart ook een waterconferentie. We hopen hierover op de Europese Raad Milieu van maart ook tot een agendapunt te komen.

Wat vragen we daarbij? Ten eerste, we vragen een verdere integratie van de Vlaamse Blue Dealprincipes in het toekomstige Europese water-, klimaatadaptatie- en milieubeleid. Ten tweede vragen we een gecoördineerde aanpak in functie van een versnelde investering in Blue Dealprojecten via Europese financieringsinstrumenten. Ten derde vragen we een Europees level playing field voor circulair watergebruik.

Dus: tijdens het voorzitterschap wil Vlaanderen de bakens verzetten voor een Europese Blue Deal, daar gaan we voor. Ik zie het ook als onze plicht om onze inwoners te beschermen. Ik ben dan ook verheugd dat ook andere leefmilieu-ministers dit willen ondersteunen. We zullen hierover onder andere contact opnemen – ik denk deze week al – met de Franse bevoegde diensten, met Nederland is dat ook al gebeurd, om zo hopelijk tot een Europese Blue Deal te komen.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Wateroverlastproblematiek is een reuzenpuzzel met heel wat stukjes die moeten worden samengelegd om situaties zoals in het Denderbekken afgelopen week – ook elders eind vorig jaar, en op andere plaatsen in de toekomst – zoveel mogelijk te voorkomen. Daarvoor is er op alle vlakken samenwerking nodig: tussen ministers onder elkaar, tussen Europese landen, ook binnen België met de gewesten, et cetera. Er is heel veel samenwerking nodig.

Na de overstromingen van de afgelopen week, denk ik ook dat evaluaties opnieuw op hun plaats zijn, om daaruit te leren. Want elke keer opnieuw zijn er wel nieuwe zaken waarbij je ziet wat er goed liep, waar het fout liep en waar het volgende keer beter kan. Daar wil ik dus echt op hameren, en ik wil vragen dat dat goed wordt gecoördineerd en dat dat uiteraard ook wordt opgevolgd vanuit Vlaanderen.

Naar aanleiding van de overstroming van de Vesder werd er een rapport opgemaakt: 'Weerbaar Waterland'. We weten met zijn allen dat de neuzen ongeveer in dezelfde richting staan en dat men weet welke richting men uit moet om tot definitieve oplossingen te komen.

Maar inderdaad, we zien dat het soms toch heel wat tijd kost om dingen te implementeren, veel meer tijd dan men zou willen. Er zijn procedures en beroepen waar u ook naar verwees. Ik denk dat als het over veiligheid gaat, en als men met de voeten in het water staat, het algemeen belang zeker ook primeert. Ik denk dat we daar ook zeker op dezelfde golflengte zitten.

Wat de Blue Deal betreft, minister, zou ik uiteraard heel graag – de collega's allicht ook – het schema willen ontvangen. Het is een goede zaak dat een vijfde

van de acties is gerealiseerd. Ik denk dat we dat samen met u heel graag verder willen opvolgen, zeker omdat we in de media hebben gezien dat er door hydroloog Patrick Willems toch ook wel wat kritiek over was dat er heel wat projecten zijn, maar dat er volgens hem toch wel wat strategie en samenhang zou ontbreken. Een systematisch plan ontbreekt, zo beschreef hij het. Naar aanleiding daarvan zou dat bij de evaluatie misschien toch ook meegenomen kunnen worden. Misschien dat er ook wat dat betreft verbeterpunten zijn, maar ik denk dat het al heel goed is dat een vijfde van de acties gerealiseerd is. We kijken ernaar uit om dat goed verder te bestuderen.

Wat Europa betreft, denk ik dat het Europese voorzitterschap hier effectief een opportuniteit biedt. Ik heb ook begrepen dat u daar werk van gaat maken. Ik denk dat het echt nodig is om gesprekken te voeren om de situatie van de waterlopen met al onze buurlanden te bespreken, en om dat ook te blijven bespreken en te evalueren, en dat samenwerking daar ook nog heel wat verbetering kan brengen. Want we hebben bijvoorbeeld al gezien dat als er in Wallonië versneld op stuwen, dammen en baggeren wordt ingezet, we bij ons bijvoorbeeld ook heel snel water hebben. Dat geldt ook in andere landen. Ik denk dus dat overleg en samenwerking in dezen echt wel van cruciaal belang zijn.

Mijn laatste vraag was op welke manier u eventueel zelf nog een versnelling naar maatregelen kunt verwezenlijken. Ik weet dat dat niet gemakkelijk is, maar ik denk dat we met zijn allen beseffen dat het volgende regeerakkoord daar effectief heel belangrijk voor is. Maar ik denk dat we nu ook nog wel zelf moeten bekijken op welke manier we toch bepaalde zaken kunnen doen waarvan we weten dat die broodnodig zijn, en waarvan dat nu ook uit de evaluatie blijkt. Dan denk ik dat we toch niet moeten wachten en dat we nog snel concrete maatregelen moeten proberen te nemen. Tot daar mijn vraag.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, de Blue Deal is iets waar wij achter staan. Wij steunen u daarin. Ik denk dat het alleen maar kan afhangen van volgehouden inspanningen. Het is zoals u aangeeft: over de legislaturen heen, maar wel vastleggen dat het ook gebeurt.

Men kan daar wel geld voor vrijmaken, maar men kan dat natuurlijk niet in één keer uitgeven. Dat zijn projecten die elkaar aanvullen. Het is niet omdat men één project uitvoert dat ineens heel veel opgelost is. Coördinatie en samenwerking zijn natuurlijk de codewoorden in dit geval.

Ik denk wel dat we beter af zijn met bilaterale overeenkomsten met onze partnerlanden of onze buurlanden. Ik denk aan een bilateraal overleg of akkoord met Wallonië, maar ook een bilateraal akkoord met Frankrijk. Met Nederland hebben we de waterakkoorden, maar ik heb al meerdere keren aangegeven dat we dat ook met Wallonië en met Frankrijk moeten doen. Als men op Europees vlak zo'n Blue Deal kan realiseren, is dat meegenomen, maar u weet ook dat akkoorden op Europees vlak niet zo evident zijn, want dan moeten ook andere gebieden, waar men misschien een andere aanpak wil, daarmee akkoord gaan en vice versa. Ik denk dus dat bilateraal overleg of bilaterale akkoorden veel beter zijn dan akkoorden op Europees vlak.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, de studie naar aanleiding van de waterbom in de Vesder heeft aangetoond dat als er een gelijkaardige waterbom als in 2022 op Vlaanderen zou vallen, de schade gigantisch zou zijn: 70 miljoen euro aan de IJzer, 1 miljard euro ter hoogte van de Dender en 6,5 miljard euro ter hoogte van de Gentse kanalen, de Leie en de Bovenschelde.

Wat hebben we gezien dit najaar? Gigantische schade in de IJzer. Deze kerstperiode was er schade aan de Dender. Maar eigenlijk wisten we allemaal dat dit kon gebeuren. En we weten ook dat, als er opnieuw veel water valt en dat boven de regio Gent gebeurt, de schade daar nog groter is. Met andere woorden, minister: er is voor elke rivier in Vlaanderen een overstromingsplan nodig dat elke Vlaming in Vlaanderen beschermt tegen overstromingen, net zoals dat is opgesteld voor de Zeeschelde, een soort sigmaplan voor elke rivier. Dat is niet alleen een samenwerking met De Vlaamse Waterweg, maar ook met uw administraties, want het is uiteraard een overstromingsplan waarbij er gezorgd zal moeten worden dat er ruimte is voor water, ook naast de rivier.

De Vlaamse Regering heeft op de laatste ministerraad, zo heb ik begrepen, kennisgenomen van het rapport 'Weerbare Westhoek', waar een hele rist maatregelen in staan die zouden moeten worden genomen om op korte termijn de IJzervallei te beschermen. Er is in de pers aangekondigd dat er 80 miljoen euro extra zou moeten worden voorzien om dat te kunnen uitvoeren. Ik heb geen beslissing van de Vlaamse Regering gezien over extra middelen daarvoor. Nu is de Dender erbij gekomen. Ik begrijp dat, als er geen beslissingen over extra middelen zijn, er zal moeten worden geschoven met bestaande middelen. Dat betekent dat het dan bestaande middelen van andere waterlopen zullen zijn. Ik houd dus mijn hart vast, als de beslissing is dat er middelen voor de bescherming in de Denderstreek zullen worden gebruikt voor de bescherming van de IJzervallei. Ik heb met andere woorden de indruk dat de Vlaamse Regering op dit moment een beetje concurrentie aan het organiseren is tussen de verschillende waterbekkens.

Daarom is het belangrijk dat er ten eerste een beslissing komt dat er voor elke rivier in Vlaanderen een soort beschermingsplan komt, en ten tweede dat er ook structurele middelen voorzien worden om dat ook uit te voeren. Dat is dus mijn vraag aan u, minister. Bent u bereid om mee te werken aan plannen om voor elke rivier in Vlaanderen een soort 'ruimte voor water'-plan te maken dat elke Vlaming beschermt tegen overstromingen en daar deze legislatuur nog middelen voor te voorzien om de eerste maatregelen daarvoor te nemen?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, ik hoor heel wat over initiatieven die binnen uw bevoegdheden vallen: integrale projecten om water bovenstrooms nog beter vast te houden en er ruimte aan te geven, dat is exact wat er nodig is. Er gebeurt al heel erg veel, maar het sluitstuk zit natuurlijk ook voor een groot deel bij de bevaarbare waterlopen. De begrotingsopmaak (BO) 2023 maakte 60 miljoen euro vastleggingskredieten vrij, in de BO 2024 zien we 50 miljoen vastleggingskredieten voor het Sigmaplan. De vraag is hoe die 110 miljoen euro binnen het Sigmaplan geïnvesteerd gaat worden om het water bovenstrooms te houden. Dat staat donderdag op de agenda, dat is niet meteen hier aan de orde.

Minister, voor u heb ik nog één concrete vraag: welke maatregelen heeft de VMM de voorbije jaren genomen in verband met bufferbekkens? U zei dat we ruimte voor water moeten creëren, dat wil zeggen bovengronds houden en bufferen. Wat heeft de VMM de voorbije jaren concreet gedaan rond die bufferbekkens?

Bruno Tobback (Vooruit): Minister, mijn vraag sluit eigenlijk aan bij de vraag van collega Perdaens. Ik heb twee weken geleden een foto gezien uit een gemeente in de Dendervallei, waarbij een volledig industrieterrein onder water stond. Als je dan vraagt wat er vroeger op die plek was, dan is het antwoord dat er een waterbekken was. Ik kan hieruit maar één conclusie trekken, en dat is dat er in het verleden veel te weinig actiecomités geweest zijn om het soort idioten dat dit soort vergunningen heeft afgeleverd, dit soort ontwikkelingen mogelijk

heeft gemaakt, op tijd tegen te houden. Het water dat vroeger in dat waterbekken of in dat bufferbekken was, stroomt nu binnen in de woningen van mensen. Men heeft daar dus geen rekening mee gehouden. Het gemakker over die actiecomités die alles tegenhouden, mag dus stilaan stoppen.

Dat geldt ook als ik naar een tweede vaststelling kijk. Als ik u goed begrijp, minister, was er in 2010 vastgesteld dat we zes stuwen dringend moesten renoveren. De eerste aanvraag daarvoor is ingediend in 2022. Als men praat over het algemeen belang dat zou worden tegengewerkt of belet of doorkruist door actiecomités – die nota bene gelijk krijgen van de rechtbank –, kan iemand me dan eens uitleggen waarom het twaalf jaar moet duren om voor een van die zes stuwen een vergunningsaanvraag in te dienen? Voor de andere vijf stuwen is blijkbaar nog helemaal niets gedaan.

Iedereen zegt terecht zegt dat er overstromingsgebieden moeten komen in de Dendervallei. Hoever staat het met het ontwikkelen van die gebieden en met het vrijmaken van ruimte voor die rivier? Hoever staat het met het nemen van concrete samenhangende maatregelen, in plaats van hier en daar wat schaamlapjes?

Ik ga nog eens zeggen dat hele gezeur en gemakker over die ene procedure tegen een vergunningsaanvraag – die sowieso al twaalf jaar te laat is ingediend – mag stoppen. Het mag stoppen, tot men als Vlaamse overheid en als Vlaamse regeringspartij bewijst dat men het algemeen belang wil dienen via een sluitend plan, met sluitende vergunningsprocedures, met sluitende engagementen, om ervoor te zorgen dat dingen die fout zijn, niet meer kunnen gebeuren en dat de dingen die zouden moeten gebeuren, en waarvan we al tien jaar weten dat ze zouden moeten gebeuren, een eerste aanzet krijgen.

Mijn vraag is heel simpel, minister: hoever staat het met een globale visie en een globaal plan met concrete maatregelen om dit soort dingen te vermijden? Zo kan men stoppen met zeuren over dingen die eigenlijk helemaal niet ter zake doen en die eigenlijk alleen maar aantonen hoezeer het Vlaamse Gewest zelf de voorbije jaren in gebreke is gebleven om het algemeen belang te dienen van al die burgers wier woning onder water staat en die men niet beschermd heeft.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik zal mij natuurlijk beperken tot de onbevaarbare waterlopen. De vragen over bevaarbare waterlopen zullen donderdag in de commissie van collega Peeters aan bod komen. Misschien moet de volgende regering de onbevaarbare waterlopen samennemen met de bevaarbare. Dat zou misschien geen slecht idee zijn.

Toen ik was aangesteld als minister, heb ik met betrekking tot de onbevaarbare waterlopen vrij snel naar de experts geluisterd. Aan de hand van wat zij zegden heb ik de Blue Deal gemaakt. Dat is wel nog drie maanden of langer aanhangig geweest op de regering. Ik ben blij dat ik toch heb doorgezet. Ik heb gezegd dat we dit echt wel nodig hebben. Dat is politiek niet altijd evident. Maar ik ben heel blij dat de voltallige regering zich achter de Blue Deal heeft geschaard.

We weten eigenlijk al lang wat we moeten doen. We moeten geen nieuwe dingen uitvinden. We moeten in Vlaanderen de sponsfunctie herstellen. We hebben de afgelopen vijftig jaar 75 procent van onze natte natuur vernietigd. Dan moet je bij de toestand van vandaag niet verstandig staan van wat we tegenkomen. We hebben ook vergunningen verleend op plekken waarvan je weet dat dat toch niet kan, dat dat onmogelijk is. Dat zijn allemaal zaken die in het verleden verkeerd zijn ingeschat. We moeten het nu wel op een andere manier doen. We weten wat we moeten doen: de sponsfunctie in Vlaanderen herstellen.

Toen ik in het begin van deze legislatuur de Groene Delle niet vernietigde, was daar heel veel kritiek op. Dat moest industrie worden en ik weet niet wat allemaal. Ik werd afgemaakt tot en met. Maar de reden waarom ik het proces om van de Groene Delle industrie te maken heb stopgezet, was de aanwezigheid van veen in dat gebied. Er was daar heel veel trilveen. Daarom heb ik dat behouden. Dat was een omkering van het beleid.

Er is in het begin altijd wel wat protest, maar ik vind dat we moeten uitvoeren wat de experts ons al jaren zeggen. We weten wat we moeten doen: de sponsfunctie herstellen. Ik heb het dan over mijn bevoegdheid. Dat is ook een kwestie van draagvlak vinden, vergunningen aanvragen, middelen uittrekken. Daarbij zullen nog wel heilige huisjes sneuvelen. Dat is nu eenmaal zo.

Wat het IJzerbekken betreft, collega Schauvliege, heb ik binnen mijn budget voor de onbevaarbare waterlopen in dat gebied 10 miljoen euro vrijgemaakt. Er staan een aantal zaken op til.

Voor de Blue Deal heb ik ook bewust gekozen voor de principes en niet voor plannen. Ik ken dat: als men in Vlaanderen plannen maakt, komt er helaas heel weinig van in huis. Daarom heb ik op een bepaald ogenblik aan mijn administratie gezegd wat de principes zijn, volgens wat de experts zegden. Dit is de Blue Deal die mijn kabinet samen met die experts heeft gemaakt. Ik moet niet allerlei plannen hebben per rivier of per ik weet niet wat, en dan nog allerlei onderzoeken en studies. Met alle respect, dan had ik vandaag nog niets gerealiseerd. Echt waar, nog niets. Als men over plannen spreekt, begin ik al te zeggen: neen, geen plannen, wel werken op het terrein. We zullen jullie tonen wat we al hebben gedaan. Ik moet mijn administratie daar echt wel enorm voor bedanken, want dat kwam boven op alle werken voor de Blue Deal. We zijn erin geslaagd om een half miljard euro op niet eens vier jaar tijd buiten te krijgen. Dat ging allemaal naar infrastructuurwerken. Ik ben er mijn administraties enorm dankbaar voor dat dat ons is gelukt.

Mevrouw Perdaens, voor de Dender hebben wij een achttal gecontroleerde overstromingsgebieden ingericht. De VMM heeft dat gedaan. Dat zorgt voor meer dan 1 miljoen kubieke buffervolume. Dat is positief. Dat gaat over ruimte maken voor water.

Het verleden is wat het is. We moeten durven te zeggen dat er in het verleden verkeerde keuzes werden gemaakt. Dat is zo, collega Tobback. Ik kijk vooral vooruit. U zult dat fijn vinden, dat ik vooruit kijk. Ik kijk vooral naar de oplossingen. Daarom ben ik bezig met de herbestemmingen voor watergevoelige openruimtegebieden, met het Strategisch Plan Ruimte voor Water Dendervallei. De vraag over de stuwen op de Dender is voor collega Peeters. Dat zijn allemaal noodzakelijke maatregelen, die zeker niet voldoende zijn om de waterproblematiek op te lossen. Daar is veel meer voor nodig. Ook in de valleien en op de hellingen, denk aan de erosiebestrijding en de zijbeken. Ik hoop dat iedereen zijn heilige huisjes kan verlaten en dat we de maatregelen kunnen nemen die nodig zijn.

Collega De Vroe, ik zal een aantal zaken die ik in het verleden had geagendeerd, maar die nooit door de ministerraad zijn geraakt, opnieuw agenderen. Misschien maken ze nu wél kans. Voortschrijdend inzicht noemt men dat. We moeten immers meer ruimte geven aan het water, en dat is net wat we doen bij de uitrol van het Strategisch Plan Ruimte voor Water Dendervallei. Naast de realisatie van het stuwen- en sluizenprogramma gaan we meer ruimte geven aan water. We gaan bepaalde gebieden verder beschermen tegen hogere waterstanden, maar bepaalde geïsoleerde woningen zullen plaats moeten maken voor water.

Het werk is niet af. Dat heb ik ook van in het begin, toen ik bezig was met de Blue Deal, gezegd. Dit is het startschot, en er zijn zeker nog minstens twee legislaturen nodig om ons effectief te beschermen tegen water.

De voorzitter: Dank u, minister, ook om nog eens te onderstrepen dat het vooruit of achteruit is.

Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, oplossingen en concrete maatregelen op het terrein, dat is inderdaad wat we willen. Zoals ik daarnet al zei, zijn samenwerkingen daarbij van cruciaal belang. Er moet worden geleerd uit de evaluaties, die na zulke probleemsituaties heel belangrijk zijn. Ik hoop dat u daarvoor het nodige zult doen.

Verder kijk ik uit naar de commissievergadering van 23 januari, waar we het rapport van de taskforce wateroverlast zullen krijgen, waaruit we opnieuw zullen kunnen leren.

Zoals ik daarstraks al zei, is de oplossing een grote puzzel waarbij vele kleine stukjes moeten worden samengelegd. We moeten daar met z'n allen samen aan werken. Daartoe vindt u in ons zeker een goede partner.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het voorstel van de Europese Commissie om de beschermde status van de wolf te verlagen – 804 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Gweny De Vroe

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Voorzitter, collega's, minister, mijn goede vriend Bruno Tobback zal tevreden zijn, want dit is weer een vraag die gaat over Europa. En ik beloof hem, als hij positief staat ten opzichte van mijn vraag, dat hij nog wat meer borden mag zetten in Limburg voor de Europese verkiezingen.

Minister, de vraag gaat over de Europese Commissie die te kennen heeft gegeven om eventueel de internationale status van de wolf te veranderen van 'strikt beschermd' naar 'beschermd'. Dit gebeurt op basis van nieuwe data over de toegenomen populaties en gevolgen in de EU, die we ook allemaal kennen hier in Vlaanderen, meer specifiek in Limburg. Een nieuwe studie van de Commissie toont aan dat er de voorbije twintig jaar steeds meer wolven bij gekomen zijn in Europa en dat hun leefgebieden over een steeds grotere oppervlakte verspreid zijn. In heel Europa leven momenteel meer dan twintigduizend wolven, de roedels zijn over 23 lidstaten verspreid. Sinds 2011 komen er ook in België opnieuw wolven voor. Juist in de periode dat ik gedeputeerde in Limburg was, zijn de wolven opgedoken. Ik weet niet of er een verband was of niet, dat is iets anders.

Volgens de Commissie is de concentratie van wolvenroedels in sommige Europese regio's de laatste jaren een reëel gevaar geworden, vooral voor de veestapel. We kennen die problemen. De wolven zorgen natuurlijk ook voor conflicten met jagers en landbouwers en hun dieren. Natuurbeschermers staan nogal eens diametraal tegenover de landbouw of andere beroepen die het niet zo begrepen hebben op wolven.

De beschermde status van de wolf is vastgesteld door het zogeheten internationale Verdrag van Bern op basis van beschikbare wetenschappelijke data in 1979. De Europese Commissie wil nu eventueel via de EU-lidstaten verkrijgen dat het dier niet langer 'strikt beschermd', maar gewoon 'beschermd' wordt in het Verdrag van Bern. Vervolgens zou de Europese wetgeving kunnen worden aangepast.

Minister, bent u het eens met de visie van de Europese Commissie over het gevaar van de wolf en het eventueel wijzigen van het statuut?

Vindt u een wijziging van de internationale status van 'strikt beschermd' naar 'beschermd' opportuun? Waarom of waarom niet?

Zal Vlaanderen, zult u in dit dossier actie ondernemen in het kader van het Europese voorzitterschap?

Ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel, collega Vandenhove. Wij volgen natuurlijk alles wat er zich op Europees niveau beweegt rond de wolf.

Tot voor kort was er een gezamenlijke positie van beide verantwoordelijke commissarissen om niets te wijzigen aan het beschermd statuut tot er afdoende bewijs en studieresultaat is inzake populatiesterkte van de wolf en inschatting van de staat van instandhouding. Deze positie werd nogmaals bevestigd tijdens het standing committee van de Conventie van Bern, eind 2022, toen de Europese Unie tegen een gelijkaardig voorstel van Zwitserland stemde. Het feit dat de Europese Commissie, vooral de Commissievoorzitter, nu een voorstel doet om de beschermingsstatus van de wolf te wijzigen is vreemd, zeker omdat we altijd hebben gevolgd wat de commissarissen Leefmilieu en Landbouw hebben gedaan. Zij hebben altijd gezegd dat er eerst afdoende en overtuigend bewijs moest zijn. We blijven het natuurlijk opvolgen.

De Europese Commissie heeft jarenlang een beleid gevoerd om een duurzame co-existentie tussen wolf en veehouderij mogelijk te maken, met een focus op preventieve veebeschermingsmaatregelen. Dat hebben we dan ook in de afgelopen jaren gedaan. De Commissie verwees in de reactie op brieven steeds naar het belang van preventieve maatregelen, strikte beschermingsstatus van de wolf en haar eigen richtsnoerenbrief uit 2021. Daarnaast werd ook bevestigd dat het Vlaamse beleid in lijn is met de Europese regels.

Zoals u weet, hebben we het Vlaamse wolvenbeleid gebaseerd op drie pijlers. De eerste is open dialoog, transparantie en informatieverspreiding via onder meer de oprichting van een wolvenplatform met de sectororganisaties, de oprichting van een wolvenplatform met de lokale besturen, informatieverstrekking via infoavonden in verschillende gemeenten, folders, dienstensites administratie, infovideo's op PlattelandsTv. Het Vlaamse beleid is ook steeds gebaseerd op wetenschappelijke en objectieve cijfers en gegevens. Dankzij goede monitoring zijn we vrij goed op de hoogte van het reilen en zeilen van onze wolven, wat ons toelaat hun gedrag en verplaatsingen goed op te volgen. Een derde, en misschien meest belangrijke punt, is de inzet op preventieve aanpak van schadegevallen. Wie afgelopen vrijdag de media heeft gevolgd, heeft gezien dat het aantal schadegevallen dit jaar significant is gedaald ten opzichte van eerdere jaren. Dat heeft natuurlijk te maken met het feit dat vele mensen zijn ingegaan op de ondersteuning om wolfwerende omheiningen te plaatsen, want daar waar er veebeschermingsmaatregelen genomen worden, is het risico op schade veel lager.

Er zijn natuurlijk probleemsituaties, probleemwolven als ik het zo mag zeggen. Hiervoor hebben we, samen met de leden van het Wolvenplatform een protocol uitgewerkt dat permanent geëvalueerd wordt en waar nodig bijgesteld. We gaan geen risico's nemen met probleemwolven, ook dat hebben we voorzien.

Het is natuurlijk zo dat de terugkeer van de wolf ons voor een aantal maatschappelijke uitdagingen heeft gesteld. De situatie is ook nieuw, denk ik, niet alleen maatschappelijk maar ook voor het beleid. Het was altijd zoeken naar de juiste manier om hiermee om te gaan. Ook de komende jaren zal hier de nodige aandacht op worden gevestigd. En we volgen natuurlijk alles op wat er vanuit Europa nog zal komen.

Wat betreft het Belgische voorzitterschap, is het vanuit de rol als voorzitter gebruikelijk dat nationale posities terughoudend gebracht worden. De lidstaat die voorzitter is van de Raad van de EU, moet zijn positie als onafhankelijke bemiddelaar, zoals men dat noemt, handhaven. U weet dat ik binnen dat kader eigenlijk geen grote rol heb, maar ik heb zelf wel twee thema's vooropgezet die ik belangrijk, of misschien belangrijker, vind. Dat is ervoor zorgen dat we tot een Europese Blue Deal komen, dat staat voor mij op de agenda, en ook rond PFAS staat er het een en ander op de agenda.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dank u wel, minister, voor uw uitgebreide antwoord waarin u de visie van Vlaanderen op de hele wolvenproblematiek nog eens weergeeft. Het moet daarbij inderdaad de bedoeling zijn om de voor- en tegenstanders zoveel mogelijk met elkaar te verzoenen, en de negatieve gevolgen van de aanwezigheid van de wolf te beperken.

Ik begrijp ook dat er in het kader van wat voorgesteld is door de Europese Commissie, inderdaad geen bijkomend initiatief vanuit Vlaanderen zal komen. Samen met u kijk ik ernaar uit hoe dat voorstel van de Europese Commissie verder zijn gang zal gaan. Ik denk alleszins dat we zeker vanuit Vlaanderen waakzaam moeten zijn, dat we niet al te snel van rubriek veranderen naar beschermd, of beter beschermd. In die zin hoop ik dat u het beleid dat u tot nu toe gevoerd hebt ten opzichte van de aanwezigheid van wolven in Vlaanderen, ook zult voortzetten.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, we hebben in deze commissie al eerder zaken aangehaald in verband met wolven. We hebben ook al aangegeven dat we naar het Beierse initiatief in verband met wolven moeten kijken, en dat misschien ook het best opvolgen.

Daarnet heeft de collega aangegeven dat Europa blijkbaar alles oplost. In dezen hebt u met het beleid Europa willen volgen, maar dan ziet u dat, als von der Leyen één keer moet vaststellen dat een van haar beesten aangevallen wordt en er ze ermee geconfronteerd wordt, het vanaf dat punt in Europa blijkbaar ook gekeerd is. Hoe snel kan het gebeuren?

De wolf is nu eenmaal de grootste predator die we in Europa hebben. Mensen kijken er raar naar. Of ik nu voorstander ben of tegenstander, ik ben eigenlijk geen van beide, maar men moet er wel adequaat mee omgaan. Het is nu eenmaal een wild beest. Men kan het niet temmen. In de kop van dat beest kijken, gaat niet lukken. Die strijdt ook voor zijn voortbestaan.

Ik heb eerder al aangegeven dat er in bijvoorbeeld Duitsland voor 2023 werd geschat dat er een zeshonderdtal welpen geboren gingen worden. Ik ben

benieuwd wat de vaststellingen zijn. Ze gaan er ook van uit dat ongeveer een derde omkomt in het verkeer of andere omstandigheden. Het blijft nog altijd een heel groot aantal. Dat de groei van de populatie zo snel zou gaan, was te verwachten en hadden we op voorhand al aangegeven. Of het nu strikt beschermd of beschermd is, we moeten gewoon kijken hoe we hiermee in Vlaanderen omgaan, en hoe we enerzijds onze bevolking hier kunnen geruststellen, en anderzijds de wolf hier of daar misschien wat ruimte geven, maar alleen in de mate van het mogelijke.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, we hebben het hier regelmatig over de wolf. Het is maar de vraag of het in een dichtbevolkte en ruimtelijk nogal warrig gestructureerde regio zoals de onze wel gemakkelijk is om heel veel wolvenpopulaties te herbergen. We hebben daar altijd veel vragen over gesteld. Ik vind het dus wel een positief gegeven dat de Europese Commissie minstens kritisch kijkt naar de absolute beschermingsstatus.

Of de wolf hier gekomen is voor collega Vandenhove, dat zullen we nooit weten. Of collega Vandenhove een wolf in een schapenvacht is, dat laat ik ook in het midden ... (*Opmerkingen*)

... maar dat we daarover kritisch meedenken, lijkt me wenselijk. Vergeet ook niet dat die Europese bescherming niet in elke lidstaat zo absoluut is als in Vlaanderen. Sommige delen van Spanje zijn ervan uitgezonderd, en ook in Finland, Polen en Griekenland heeft men die beschermingsstatus op een andere manier afgedwongen, via bijlagen aan de Habitatrichtlijn en ook aan het Verdrag van Bern, als ik me niet vergis. Ik denk dus dat we dit ook in regio's zoals de onze kritisch moeten durven te bekijken. Ik zeg niet dat hier geen plaats is voor de wolf. Ik zeg wel dat een verminderde bescherming, of een minder absolute bescherming, ons mogelijkheden geeft om dat samenleven van mens en wolf beter en gemakkelijker te regelen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Collega's, ik denk dat het er minder toe doet op welke manier dit thema op de Europese agenda gekomen is. Ik denk dat we zelf ook ervaren, met de debatten die hier in het parlement al gevoerd zijn en de voorvallen op het terrein, de acties en de bezorgdheden, dat het niet evident is om in Vlaanderen samen te leven met de wolf. Ik wil mijn collega dan ook bijtreden, minister, dat we vanuit Vlaanderen geen afwachtende houding mogen aannemen, wetende dat er een oefening is op het Europees niveau, en dat wij ook in een Europees kader moeten werken. We moeten zelf ook bekijken op welke manier we het samenleven met de wolf kunnen organiseren, en wat er nodig is om dat te verbeteren. We moeten dus de kritische oefening die gebeurt op het Europese niveau, zelf mee aangrijpen om te kijken welke bijstellingen eventueel nodig zijn om dit in Vlaanderen beter te organiseren.

Ik weet, minister, dat er een hele opvolging is. Dat wil ook zeggen dat wij in principe over heel wat materiaal beschikken op het vlak van cijfergegevens en op het vlak van bezorgdheden. Dat hoop ik althans. Ik weet dat er monitoring is, en dat er DNA-stalen opgemaakt worden, maar ik hoop dat er ook zicht is op welke manier mensen zich moeten organiseren. Ik hoop dat ook de bezorgdheden op het terrein een plaats krijgen bij het voorbereidende werk om met een kritische blik te kijken naar het beleid, en hoe we dat kunnen verbeteren.

Afgezien van de aanvallen die er zijn, denk ik dat ook de mensen die er dagelijks mee leven of ermee te maken krijgen, een stem moeten krijgen in dit debat. Bij

dezen dus de oproep om met een kritische blik naar het beleid te kijken en er proactief mee aan de slag te gaan.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Pieters, het is niet omdat Ursula von der Leyen iets zegt dat we ineens een wolvenbeleid gaan voeren. Wij doen dat al even, zoals u weet. Voor mij is het belangrijkste dat het aantal schadegevallen afneemt. Ik vind dat een teken dat de preventieve maatregelen die we vanuit het beleid hebben aanbevolen, ook helpen. Overlast en draagvlak hangen mijns inziens heel sterk samen in dit soort dossiers. Als we zaken bijstellen, moet dat in het belang zijn van ons allemaal, ook met het oog op veiligheid. We blijven ook kijken naar het verdere verloop van het Europese traject. Het belangrijkste voor mij is dat eventuele wijzigingen effectief zijn hebben en dat de schade afneemt. In Vlaanderen was er vorig jaar alvast bijna een halvering van de schadegevallen ten opzichte van 2021 en 2022. Zo waren er in 2022 158 schadegevallen en in 2023 was dat nog maar de helft, namelijk tachtig schadegevallen. Dat betekent dat het beleid goed is.

Collega Coenegrachts, als de wolven geen plaats zouden hebben in Vlaanderen, zouden ze sowieso weg zijn. Daar wil ik toch wel op wijzen. Ik denk vooral dat dat vanuit Europa goed bekeken en gemonitord moet worden. Ik veronderstel dat, zodra de studieresultaten inzake populatiesterkte er zijn, de commissarissen die met de lidstaten zullen delen. Dat wordt vervolgd.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, bedankt voor het uitgebreide antwoord. Ik bedank ook de collega's voor hun tussenkomsten. Uit de cijfers die de afgelopen weken in de media verschenen, blijkt dat de problematiek op dit moment relatief goed onder controle is. Het doel van mijn vraag was om te weten te komen wat uw reactie is op het standpunt van de Europese Commissie, maar u hebt tegelijkertijd van de gelegenheid gebruikgemaakt om nog eens het beleid van Vlaanderen rond wolven toe te lichten, wat een goede zaak is. Ik zou zeggen: dit wordt vervolgd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.